

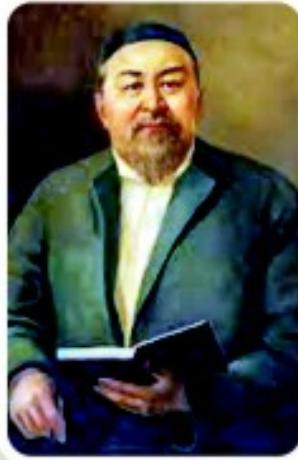
№5 (50)
Қаңтар
2021

БАЛА ӘЛЕМІ

*Оқу-әдістемелік және балаларға арналған
шығармашылық, танымдық журнал*

*Спорт-деснаулық
кеңілі*

FabLab

Абай-дана, Абай-дара!

Тәуелсіздің қазір біз

**Елімде менің – мұң мен шаттық бір жүрген,
Сол жылдардың алдамшысын кім білген?
Желтоқсанда азап шеккен жастардың,
Тамған қанына есті міне гүл бірден!**

Өзім жазған өлең жолдары арқылы қазіргі таңда Тәуелсіздіктің бағаланатындығын көрсеткім келді. Тәуелсіздік Қазақ халқының бостандыққа үмтүлған армандары мен темірдей мықты төзімдерінің жемісі. Себебі біз үшін Қазақстан мемлекетінің азаматтарына Тәуелсіздік күні – ең қастерлі күн. Әр тәуелсіздік күні келген сәтте менің журегім «Мен қазақпын» деген мақтаныш рухы қеудемді көрнейді. Сонау алмағайып кезеңдердегі сан-қылы оқиғалар қазақ халқы үшін өте қымбатқа түскен. Фасырлар бойы ата-бабаларымыз біз көре алмаған жаймашуақ күн көзін болашақ балаларымыз көрсін деген ниетпен жан аяマイ күрескен. Біз ол кезеңді көрмесек те, осынау жиналған алпауыт тарихты деректер оқу арқылы білеміз. Бұл қол жетпес бақытқа, асқақ арманға жету жолында Алаш ардақтылары, қаншама батыр азаматтар басын бәйгеге тіккен. Әсіреле 1986 жылды болған Желтоқсан оқиғасына қатысқан қайсар аға-әпкелеріміздің ұмытылmas ерліктерін біз, жас үрпақ ешқашан ұмытпауымыз керек.

Менің ойымша қазіргі таңда әр өскелен үрпақ өзінің ішіндегі патриоттық сезімін ерте жастан ояту керек. Себебі ертеден бағаланған нәрсе құнды болады. Жер бетіндегі қарапайым тірі жандарға зер салсақ, олардың өз бетімен ешкімге бағынбай тіршілік етіп жатқанын көреміз. Көк байрағымыздың символы болған қыран құста аспанда еркін самғағысы келеді емес пе?

Бүкіл әлемде екі жұз қырыққа жуық мемлекет болғанымен, оның ішінде қазіргі таңға дейін тәуелсіздік алмаған елдер қаншама? Олар күні бүгінге дейін басқа мемлекетке бағынышты күн кешіп, тәуелсіздікті түс іспеттес арман деп санауда. Қазіргі таңда Қазақстан - егемендігін алған жас мемлекет, алайда, оның үш мың жылдық тарихы бар екенін біреу білсе, біреу білмес. Сол уақыт аралығында қазақ халқы егеменді ел боламыз деп талай тар жол, тайғақ кешті. Мен Тәуелсіздікті таусылмас тарих деп білемін.

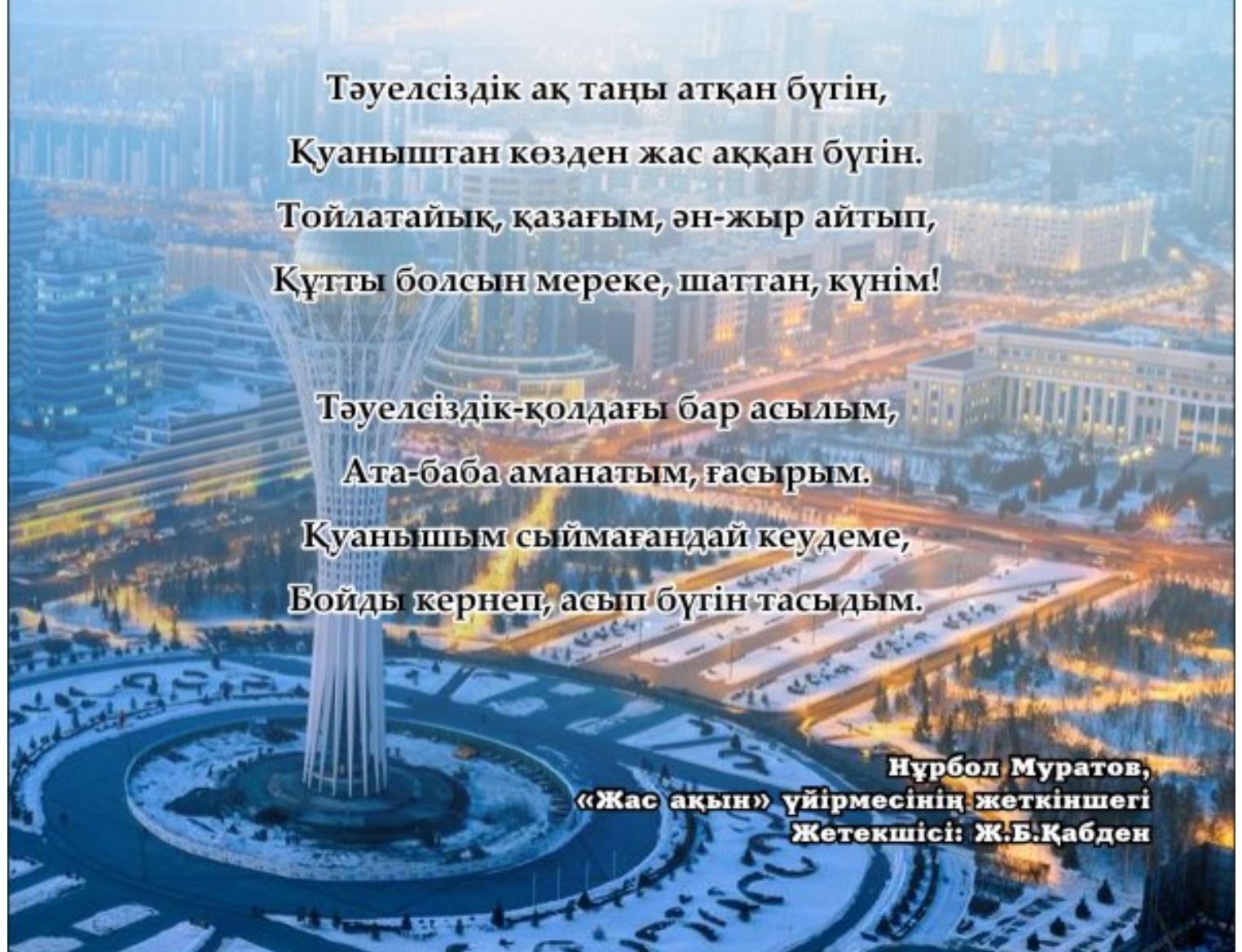
Бүгінде біз де еліміздің Тәуелсіздік алған жылдарымен қатар өсіп келеміз. Қазіргі жастар бақыттымыз, себебі біз Тәуелсіз елдің үрпағымыз. Басты мақсатымыз, көремет елімізді көркейту және үлкен алпауыт мемлекеттің бір бөлшегі атану. Еліміз аман, жұртымыз тыныш болсын!!!

**Ажар Замангазинова,
«Тележурналистика» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: М.Е.Қалқабаева**

Тәуелсіздік

Бір кездегі желтоқсанның ызғары,
Жапа шекті батырлары, қыздары
Қыршын кеткен қара көздер қаншама,
Сол кездері талай жүрек сыздады.

Тәуелсіздік ақ таңы атқан бүгін,
Қуаныштан көзден жас аққан бүгін.
Тойлатайық, қазағым, ән-жыр айтып,
Күтты болсын мереке, шаттан, күнім!

Тәуелсіздік-қолдағы бар асылым,
Ата-баба аманатым, ғасырым.
Куанышым сыймағандай кеудеме,
Бойды кернеп, асып бүгін тасыдым.

Нұрбол Муратов,
«Жас ақын» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: Ж.Б.Қабден

Мемлекеттік рәміздер кемел келешектің кепілі

«Өз мемлекетіміз үшін мақтаныш сезіміне бөленіп, біртұтас отбасы сезімін түсінуге, қазір бүкіл дүниежүзіне атағы әйгілі Қазақстан Республикасының Туын, Елтаңбасын, Әнұраның ардақтап, көздің қарашығындағы құрметтеп сақтауымыз керек». Елбасымыз Н.Ә. Назарбаев айтқандай қай заманда болмасын елдің елдігі мен ерлігінің айғағы, бірлігі мен ынтымақтастығының бастауы мемлекеттік рәміздер болды. Оның маңызы мен мәнін ұғу және түсіну - кемел келешектің кепілі.

1991 жылы өз тәуелсіздігімізді алып, дербес мемлекет атандық. Әрине барлығы бірден болмады. Ақырындал ел жағдайы тұрақталған кезде, 1992 жылы 4 маусым егеменді Қазақстан жаңа мемлекеттік рәміздерін бекітті

Ту, Елтаңба, Әнұран – мемлекеттің негізі болып саналғаны баршамызға мәлім. Алаш елінің аспанында қалықтаған Тудың авторы - Шәкен Ниязбеков. Әр мемлекеттік мекемелердің төрінде тұратын Елтаңбамыздың авторлары - Жандарбек Мәлібеков пен Шота Уәлиханов. Ал жүрек түкпірінде ұмытылмастай болып жатталуы тиіс әуезді әуен, Әнұранның авторлары - Шәмши Қалдаяқов, Жұмекен Нәжімеденов, Нұрсұлтан Назарбаев.

Осындай дара тұлғалардың еңбегімен келген, мемлекеттік рәміздерімізді құрметтеп, сыйлау біз сияқты жастардың ел алдындағы басты борышы, үлкен жауапкершілігі.

Тұғыры берік Туга, айбыны асқақ Әнұранға, еліміздің тарихы мен тәуелсіздік жолындағы шежіресінен сыр шертетін Елтаңбамызға ие болу – баршамызға сын.

**Толғанай Данабекова,
«Жас қаламгер» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.Б.Арапова**

Тарих толқынында

Талдықорған қаласы Оқушылар сарайының «Тарихи өлкетану» үйірмесінің жас жеткіншектері 1 Желтоқсан Тұңғыш Президент күніне орай Алматы қаласы Шамалған ауылындағы «Атамекен» мәдени орталығына бардық. Ол жерде Тұңғыш Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың балалық шағыннан бастап, үлкейкенге дейінгі өмірімен таныстық. «Атамекен» мәдениет орталығына кіре берісте, сол жақта орналасқан үлкен картинкаға көзім тұсті. Ол жерде Нұрсұлтан атамыздың бейнесі бар. Бұл сурет көзілдірікпен ғана жасалған еken, жақыннан барып қарасақ қазақ батырлары бейнеленген. Мен бұл көріністен керемет әсер алдым. Және де бұл картинканың шет елден жасалынып келгені жайлы білдік.

Сонымен қатар бірінші залда Елбасымыздың отбасы жайлы, ата-анасы, бауырлары, достары, үйінің макетін көріп, олар туралы толық ақпаратқа ие болдық.

Екінші экспозициялық зал ел тарихының ерекше маңызға ие «Тәуелсіздік кезеңіне» арналған еken. Мұнда Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың әйгілі «Тарих толқынында» атты еңбектері мен Қазақстан халықтарының ассамблея аясындағы іс-шаралардың суреттері қойылған.

Үшінші зал – еліміздің әлеуметтік экономикалық дамуына арналған. Осында залдың тұтас қабыргасына Елбасының «Евразия жүргегінде» еңбегінен алынған үзінділер мен бүтінгі Қазақстанның дамуы көрсетілген.

Төртінші зал нағыз талапқа сай жабдықталған орын еken, залға кіргенде сіздің еңсенізді көтерер ашық кеңістік гимараттың дәл ортасында бас қосу жиындарымен ғылыми конференция, түрлі тақырыптағы пікір алмасуға арналған дәңгелек үстел орналасқан.

«Атамекен» мәдени тарихи орталығы маган керемет әсер берді. Елбасымыз жайлы көптеген мағлұматтар алдым, ұстазымыздың айтқанынан барып көзben көрген бір бөлек еken. Жалпы мен оқушы ретінде, сыныптас достарыма осы орталыққа келуге кеңес беремін, бұл мәдениет сарайы маган жақсы әсер қалдырыды.

Диана Қожахмет,

«Тарихи өлкетану» үйірмесінің жеткіншегі

Жетекшісі: Ж.С.Турганбекова

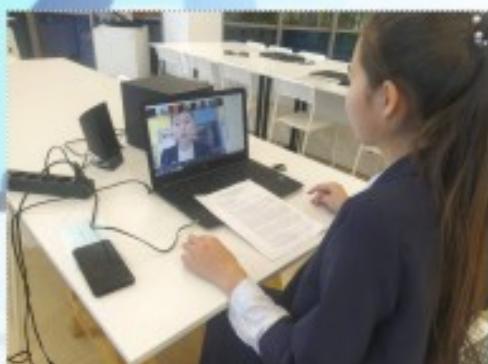
Ақпарат айдыны

2020 жылдың 19 қараша күні Талдықорған қаласының Оқушылар сарайының ұйымдастырымен, «Өзінді қорға!» тақырыбында медиазангермен онлайн кездесу етті. Іс-шара қатысушылары: зангер, Ұлттық және Халықаралық медиа-құқық саласындағы сарапшы Биржанова Гүлмира Габдоллақызы, « ReSTART» жобасының қатысушылары қатарындағы Оқушылар сарайының жеткіншектері. Онлайн кездесудің маңсаты – балалардың өз құқықтары мен міндеттері туралы білімдерін көнектізу. Медиазангер, Бала құқықтары" туралы Конвенцияның негізгі баптарына тоқталып, балалардың құқықтары мен міндеттерін айқындалап берді. Сондай-ақ, жеткіншектерге онлайн болу мәдениеті, тыйым салынған контенттерді ажырата білу бойынша құнды көнестер берді. Кездесу сонында жеткіншектер өздерін толғандырган сұрақтарына толыққанды жауап алып, құқықтық сауаттылық бойынша білімдерін толықтырды.

23 ноября 2020 года во Дворце школьников проведен мастер-класс по оформлению экологических сумок «Шоппер». Цель мастер-класса-научить подрастающее поколение экономить природные ресурсы, сформировать экологические навыки. Мастер ИП "Shopper tdk" Муканова К. научила победителей конкурса,,Eco education" оформлять эко-сумки и в конце урока вручила их участникам в качестве подарка.

2020 жылдың 30 қараша күні Тұнғыш Президент күніне орай Оқушылар сарайы «Алматы облысының білім басқармасы» ММ «Дене тәрбиесі, спорт, алғашқы әскери дайындығы және қосымша білім берудің ғылыми-тәжірибелік орталығы» КММ-мен бірлесе отырып, ZOOM платформасында рухани мәдениетін қалыптастыру маңсатында білім беру үйымдарының арасында «Елорда тарихындағы ежелгі Бозок қалашығы», «Қазақ халқының салт-дәстүрлері» және «Еліміздің тарихи-мәдени мұрасын зерттеу мен сақтаудағы ҚР Тұнғыш Президенті – Елбасының рөлі» тақырыптары бойынша үйымдастырылған Республикалық эссе, бейнероликтер байқауларының жеңімпаздарын марапаттау рәсімі етті.

Білім және Ғылым Министрлігінің атынан жеңімпаз атанған педагогтарға адамгершілік-идеологиялық тәрбиелеуге өз үлесін қосқаны үшін алғыс білдіруді және марапаттау рәсімі Облыстық білім басқармасының Мектепке дейінгі, мектептен тыс - интернаттық мекемелер білімінің басшысы Елубаева Гүлжан Мұхамажанқызына берілді. Салтанатты онлайн жынын сонында Оқушылар сарайының «Melody kids» вокалдық студиясының орындауында ән шашу ұсынылды.

"Образцовый" хореографический ансамбль "Солнышко" Дворца школьников города Талдыкорган принял участие в Международном многоジャンровом онлайн-Фестиваль-конкурсе среди детей и подростков "Roze of the east", который прошел в Республике Узбекистан и стал обладателем первого места с казахским национальным танцем "Шебер қыздар". А так же исполнили хорезмский национальный танец "Диль-диль". Руководитель ансамбля "Заслуженный деятель культуры РК", "Отличник образования РК" Манойло Татьяна Матвеевна.

В целях эффективного использования досуга детей в период зимних каникул в рамках комплексных мероприятий "Дети Казахстана – зимнее волшебство" во Дворце школьников г. Талдыкорган 07 января 2021 года организована "Полезные игры" онлайн-мастертренинг по робототехнике.

Талдықорған қаласы Оқушылар сарайының Н.С. Кауметаева жетекшілік ететін «Занимательный русский язык» үйірмесі мен Ж.Ч. Маденова жетекшілік ететін «Ертең әлемі» қырышақ театрының жас жеткіншектері «Бақытты елдің үрпағы» қоғамдық қорының ұйымдастыруымен 2020 жылдың 20-23 желтоқсан аралығында қашықтықтан өткен Халықаралық «Біз бақытты баламыз» байқауына қатысты. Байқауда өнер көрсетіп, жүлделі орын алған оқушылар сыйлық сертификаттармен марапатталып, жетекшілері мен ата-аналарына, сондай-ақ жалпы Оқушылар сарайының ұжымына алғыс хат табысталды.

Спорт – денсаулық көпілі

Артем Шевченко

Я начал заниматься каратэ недавно, но я уже получил свой первый пояс и не собираюсь на этом останавливаться. На каратэ я пошел для того что бы уметь за себя постоять и улучшить свои физические способности. С японскими боевыми искусствами я знаком поверхностно, но когда я пошел на каратэ начал немного больше понимать что это. Каратэ представляло собой систему рукопашного боя, предназначавшуюся только для самообороны.

Сегодня каратэ приобрело большую известность благодаря показательным выступлениям, демонстрирующим тамэшивари. Так, опытные мастера могут расколоть кулаком глыбу льда, ударом ноги расколоть в щепки брусок дерева. Отличие от других единоборств Японии, которые предполагают борьбу, проведение браков, удерживающих заговоров, в каратэ для сокрушения противника используются точные и мощные удары ногами и руками.

Мырзахан Бейбарыс

Когда я только пошел в подготовительный класс, меня мама отдала на секцию каратэ, чтобы я мог уметь защищать себя. Я освоил основные приемы каратэ. Сейчас у меня синий пояс с полоской.

По-настоящему я стал осознавать каратэ только сейчас, когда пошел в третий класс. Мне очень нравиться заниматься этим видом спорта. У меня очень хороший тренер. Его зовут Даulet ағай, который не только учит нас, но и сам показывает нам различные спортивные упражнения. Их выполнение каждый день очень помогает держать себя в хорошей физической форме и развиваться.

Теперь это мой самый любимый вид спорта.

Спорт және менің өмірім

Менің атым Абдильдинов Ернур. Менің жасым он бесте. Менің каратэге қатысқаным 6 жыл болды. Осы аралықта көп жетістіктерге жеттім. Каратэге келген себебім, мен мықты арі шымыр болғым келді. Бұл спорт маған тәртіпті, шыдамдылықты үйретті. Каратэ менің өмірінді өзгерпті десем болады. Менің мақсатым – жарыстарға шығып қара белбеуге жету және шекрт тарбиелеу.

Ержігіт Абзал

Менің каратэ спортмен айналысып жүргеніме бес жыл болды. Алғашында өзімді қорғау мақсатымен келген едім, артынан мақсат пайда болды. Жарысқа шығу, чемпион болу, қара белбеу ауды мақсат еттім. Осы бес жыл ішінде көптеген жарыстарға бардым. Ол жарыстар Алматы, Нұрсұлтан және өзіміздің Талдықорған қалаларында болды. Ең алғаш жарысқа шыққанда қатты уайымдадым, уақыт ете келе өзімді қолыма алып жақсы нәтиже көрсетіл отырдым. Мен каратэде өзімді қорғауды үйрендім. Осы спортқа келгенімे еш екінбеймін.

Шахмат

Мен А.С.Макаренко атындағы орта мектептің 5 «а» сыныбында оқымын. Сынып жетекшім Дина апай. Оқушылар сарайының «шахмат» үйірмесіне қатысамын. Шахмат қызықты спорт ойыны. Шахмат ойынын тақта үстіндегі соғыс деуге болады. Ойын тұнғыш рет V ғасырда Үндістанда шықкан. Шахмат ойынының тұнғыш аты «чатурanga» қараға боялған бірдей 64 шақпакқа бөлінеді. Шахмат адамды жылдам ойлауға, шешім қабылдауға және қадам жасауға итермелейді. Шахмат ойында 16 джугура, 16 пешка бар. Жартысы ақ, жартысы қара. Шахмат ойыны маған өте ұнайды.

Алинұр Мұсәпір,
«Шахмат» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: М.М.Қалдыбаев

Футбол

Талдықорған қаласында көптеген аулаға шағын футбол алаңдары салынды. Сондай алаңдардың бірін мен тұратын үйдің алдына да салып берді. Мектептен келіп, үй жұмысын орындалап болғаннан кейін, достарымызбен жиналып, футбол ойнаймыз. Мені достарым жақсы қақпашисың дейді. Өзіме де қақпаға доп кіргізбей қорғаган ұнайды. Ойын сонында достарыммен әлемдегі ең мықты футболшылар туралы айтЫП, олардың алдау, гол соғу әдістерін қайталаймыз. Біздің ауланың балалары ұйымышыл, бір-біріне адал дос.

Нұрдаulet Самат,
«Коркем жазу және жылдам оқу»
үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: С.Е.Балтабаева

Ұстазым менің, ұстазым!

Ардақты ұстаздарым

Бұл дүниедегі барлық адамдарды, балаларды оқытқан, білім берген асыл жан ол – ұстаз. Бұл ата-анамыздан кейінгі бізді біліммен сусындарып, қара мен ақты ажыратуды үйреткен, біздің болашақта дұрыс мамандық таңдауымызға дұрыс бағыт беріп, өнегелі тәрбие беріп, күні-туні еңбек етіп жүрген ардақты ұстаздар. Ұлағатты ұстаз туралы шығарма жазу, рақмет айтуда әр баланың міндепті, парызы деп ойлаймын. Кез келген адам бұл мамандық иесі бола алмас. «Мектеп – білім тірері, Ұстаз – оның жүргегі», деп Ыбырай Алтынсарин бекер айтпаған гой.

Ардақты ұстаздар! Сіздер ерекше шәкіртжанды, мейірімді, білімдісіздер. Б.Момышұлы: «Ұстазға – ұлы құрмет. Себебі, үрпақтарды ұстаз тәрбиелейді. Болашақтың басшысын да, данасын да, ғалымын да, еңбекқор егіншісін де ұстаз есіреді...

Өмірге үрпақ берген аналарды қалай ардақтасақ, сол үрпақты тәрбиелейтін ұстаздарды да солай ардақтауға міндеттіміз», - деген. Сабит Мұқанов атамыз: «Мұғалім – бұл адамның ардақты аты», - деп жыр жазса, Мағжан Жұмабаев: «Әрбір елдің келешегі мектебіне байланысты», - дейді.

Әрбір шәкірттің езі сүйген, жылдар бойы тәлім алған ұстазының бейнесі көкірегінде, жүрек түбінде сақтаулы тұрады екен. Менің де сондай аяулы да, ардақты ұстаздарым бар. Айттар болсам, ол қазақ тілі мен әдебиеті пәнінен берген Динара Амангелдіқызы. Ол кісі бізге әр сабагында әдемі, көркем жазу, шебер сейлеу, айттар ойынды жеткізе білуге үйретті. Сыңырлаған дауысымен бізді әдебиет пәніне деген қызығушылығымызды ояты. Әр еңбегінді бағалап «жарайсың!» деген бағалауы, бізге берген қызықты смайліктеріне таласа-таласа сабактың аяқталғанын білмей қалатынбыз. Ұстаздың бір ерекше қасиеті болашақта мақсат қоя білуді, езіңе деген сенімділікті әр оқушыға қалыптастыру. Бізге оқуға керекті кітаптар тізімін беріп, менің кітапқа деген махаббатымды оятқан ұстазыма алғысым шексіз.

Жақында ата – анамның жұмысына байланысты Талдықорған қаласына көшіп келдік. Динара Амангелдіқызының үнемі сабак беруін сағынып, есіме алып жүремін. Қазіргі уақытта біз әлеуметтік желі арқылы жиі сейлесіп тұрамыз. Бір-біріміздің жетістіктерімізді көрсетіп, сағынышымызды басамыз.

Ұстаз болу – мінездің күн шуағы,

Ұстаз болу – азбайтын адамның алтындығы, – деп ақын Гафу Қайырбеков айтқандай бізге адамгершілік қасиеттерді бойымызға дарытып, бағыт-бағдар беріп жүрген барлық ардақты ұстаздарымызға жылы лебізімді айтқым келеді. Еліміздегі жағдайға байланысты уақытша онлайн режимінде қашықтықта оқуға мәжбүрміз. Жаңа мектеп, жаңа мұғалімдер. Бұл оқушымен қатар мұғалімдерге де ауыр болғанын білемін. Бірақ осыған қарамастан, ұстаздар өз жұмысын жақсы атқаруда. Ағылшын тілі мұғалімі Әсем апайым, қазақ тілі мұғалімі Индира апайым және алгебра пәнінен беретін Сұлтан ағайымды ерекше айта аламын. Әрбір сабагы қызықты және түсінікті. Осындағы ұстаздар қауымын мақтан тұтамын. Бұл кісілердің тәрбиелеген шәкірттері биік шыңдардан көрініп, Қазақстанның белгілі азаматтары болатынына сенімім мол. Мен өзім де ұстаздардан алған білімімді елімізге пайдасы бар салада қолданып, осы ұстаздарымның еңбегін ақтауға тырысамын. Еңбектеріңіз еселенініп, тәрбиеліп отырған шәкірттеріңіз биік шыңнан көріне берсін, Ардақты ұстаздар!

**Ақпейіл Даулетқанқызы,
«Жас қаламгер» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.Б.Арапова**

Ұстаз – ұлы тұлға

**Мұғалім ардақты ұмытылmas,
Өзіме бала күннен үні сырлас.
Нәр алып алғашқы рет сол ұстаздан,
Арманның асқарына ұмтылған жас!**

Н.Әлімқұлов

Ұстаз... Оңашада отырып ұстаз туралы ойға кетsem, көз алдыма ақжарқын мінезді, ақ жүректі, жылы жүзді ұстаз бейнесі көрініп, мені қиялға батырып, еріксіз нұрлы естеліктерге жетелей жөнеледі... Ұстаз бейнесі – шәкірт үшін адамгершіліктің ең жоғары үлгісі. Ұстаздың лаулаған жалыны — әр жүрекке жылу сеуіп, нұр құятын қуаттың, өмірдің қайнар көзі. Тіршіліктері шырақтың сөнбес ошағы. Ұстаз — өзінің бар күшін, бүкіл өмірін бала тәрбиесіне бел буган періште. Ұстаз — бұл қасиетті мамандық иесі.

Ұстаз деген кім? Ұстаз – шәкірттерін білім нәрімен сусыннататын адам. Ұстаз болу — екінің бірінің қолынан келмес, әрі аса үлкен жауапкершілікті қажет ететін жұмыс. Себебі, ол дәрігер сынды жас түлектердің болашағына жауапты. Бала өмірге қадам жасаған сәтте оның жолында небір қындықтар кездеседі, сол кезде өзінің тәжірибесімен бөлісетін адам сол баланың өмірінде өшпес із қалдырады. Ата-анамыз біз өмірге келген күннен бастап, жүріп-тұруға, оқуға, санауға, жаза білуге, қоғамдық орындарда өзімізді қалай ұсташ керек екендігін үйретеді. Алайда, ата-ананың үйде берілген тәрбиесі жеткіліксіз, өйткені олар балаға өзінің нәрестесі ретінде қарайды. Ата-анамыздан кейінгі ақылымен бөлісер, ар-ұятты бойға сінірер бірден-бір адам болса, ол – ұстаз. Ал мектептегі ұстаз балаға жеке адам, тұлға ретінде қарайды.

Әрбір шәкірттің өзі сүйген, жылдар бойы тәлім алған ұстазының аяулы бейнесі жүрек түбінде сақталуы занұтылық. Себебі, ұстаз – баланы адам қылышп тәрбиелеп, сенің жүрегіне болашаққа мақсат қоя білуге сенім ұялатқан зор тұлға.

**Елігай Дүйсенбекқызы,
«Жас ұлан» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: М.М.Кулшанова**

«Сүйіспеншілік – адамның басты қасиеті, ақиқат

Сүйіспеншілік пен ақиқат адам өміріндегі ең маңызды құндылықтардың бірі. Оны дұрыс пайдалану адамның шынайы өміріне өте қажет. Адам бойындағы сүйіспеншілік қасиетін тіршіліктің негізгі тірекі, қайталанбас бөлшегі дер едім. Себебі, біз бір-бірімізге жылы сейлеп, қоршаған ортамызға жарық нұрымызды шашқан сайын әлем де түрлене түседі. Біздің қатігез жан, қатты жүрек, қатал мінезді жан болуымызға ешқандай себеп жоқ. Неге десеніз, біз ыстық сезім, жылы сез, жұмсақ жүректі шыр етіп өмірге келген сәттен бастап-ақ сезініп үлгердік. Ананың ыстық махаббаты мен мейіріміне бөленіп өскен әрбір жан мейірімді болуы шарт.

Міне, сізге сүйіспеншілік. Міне, махаббат. Міне, асыл қасиет. Бізге тек олардың бойымыздан жойылып кетпеуін қадағалау керек.

Елдің ыстық ықыласына бөленіп, жылы лебіз, ақ баталарын алып, сүйіспеншілігіне ие болып жүрген жан шындықты тік айтпаса да, жалған сезге жоқ болғаны абзал. Себебі, өтірік жүрген жерде жақсылық береке таппайды. Сондықтан да, дана халқым «Өтіріктің құйрығы бір-ақ тұтам», «Ақиқат сез – абыз сез» деген болар. Расымен де, тәтті өтіріктен, абыз шындық артық екені көпке аян. Өзгенің алдындағы сенімінді жоғалтсан, ел алдындағы сүйіспеншілігінен де айрыларың анық.

Қамшының сабындаған қысқа өмірімізде әр бір іс жауапкершілікті талап етеді. Дұрыс жасалған әрекеттің барлығы ар-оқдан мәселесіне тікелей келіп тірелерін білсек, біз шешпеген мәселенің түйіні қалмас еді. Бұған қысқа ғана мысал, жас шыбыққа құйылған су. Мәңгілік құндылықтарды, ақиқатты сүйіспеншілікпен түсініп, жаңағы жас бұтақты суарсақ дұрыс әрекетке жол бергеніміз болып табылады. Ағаштың діні тұзу, тамыры кең бола түседі. Жапырағы жайқалған жасыл ағаш, дұрыс іс ішімізді жылтыраты сезсіз. Сол себепті, жаман ой мен қате іске жол бермеуге тырысайық, достар!

**Ақбота ҚАБДЕН,
«Жас ақын» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: Р.З.Рысбеков**

– оның негізі, дүркіс ерекет – оның шынайы өмірі

Талдықорған қаласының Оқушылар сарайының ұйымдастыруымен Құзғи демалыс кезіндегі балалардың бос уақытын тиімді пайдалану бойынша «Қазақстан балалары – күзгі интерактив!» кешенді іс-шаралар аясында «Кітаптар әлемінде» тақырыбында танымал ақын-жазушылармен кездесу етті. Кездесу қонақтары - Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі, Республика Журналистер одағы сыйлығының лауреаты, ақын, Қазақстанның еңбек сіңірген мәдениет қайраткері, балалар жазушысы Үлкәнбай Әли Әпекұлы және Алматы облысының мәдениет, архивтер және құжаттама басқармасының бөлім басшысы, ҚР Мәдениет қайраткері Фұмаров Төлеужан Нұсіпжанұлы. Ишшараның мақсаты жергілікті ақын-жазушыларды ардақтау, шығармашылығын насиҳаттау және жас буынды отансүйгіштікке тәрбиелеу болып табылады. Кездесу барысында Оқушылар сарайының «Актерлік шеберлік» және «Тележурналистика» үйірмелерінің жеткіншектері ақындардың өлеңдерін және түрлі жанрдағы шығармаларды мәнерлеп оқыды. Сондай-ақ, ақындар қатысушылардың жүректерінен шыққан сұрақтарына ықыласпен жауап беріп, естелік ретінде кітаптарын тарту етті. Қонақтарға құрмет көрсетіліп, «Тележурналистика» үйірмесінің жетекшісі, ақын Сахариев Әділхан ағайдың кітаптары сыйға тартылды. Кездесу кеші ақындардың ақ батасымен тәмамдалды. Ишшара тартымды өтіп, кездесу соңында қатысушыларға алғыс айтылып, іс-шараға қатысушылар үшін ұмытылmas әсер қалдырды.

**Айбол Мұратов,
«Жас ақын» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: Ж.Б.Қабден**

Абай – дана, Абай – дара!

Абай өлеңдерінің бір алуаны – табиғат лирикасы

Табиғат – адамзат өмір сүріп жатқан орта, ортақ үй, ортақ мекен. Ол болмаса, адам өмір сүре алмақ емес. Таза ауасы мен шипалы сұзы, ну орманы мен асқар тауы жоқ мекеннің қадірін дүниежүзі әдебиетіндегі ірі классик ақындардың барлығының да шығармаларынан орын алды. Әр ақын табиғатты әртүрлі жырлайды. Біреулер табиғат арқылы өмір сүретін, біреулер табиғатты суреттеу арқылы көңіл-күйін білдіреді. Ал, кейбіреулер белгілі бір кезеңдерде өмірдегі курс-тартыстардан безіп, табиғатты ғана жырлайды. Қайткенмен де, табиғат көркем әдебиеттен үлкен орын алды. Абайдың да айрықша жырлағанының бірі табиғат болды. Ол табиғат аясында өсіп, оны сүйе білді. Абайдың «Желсіз түнде жарық ай», «Күз», «Қыс», «Жаз» деген өлеңдерін оқығанымда, табиғаттың әртүрлі әдемілігі, құбылысы көзіме елестейді. Жаратылыстың шуақты жазын, түсі сүйк түманды күзін, не болмаса қыстың аязы мен қарлы боранын езім көріп түрғандай боламын.

Мысалы, «Желсіз түнде жарық ай» деген өлеңінде:

Желсіз түнде жарық ай
Сәулесі суда дірілдеп,
Ауылдың жаңы терең сай,
Тасыған өзен гүрілдеп,

- деп жазғы түннің әдемі суретін алдына тартады. Жаз кезінің желсіз тымық күні, аспандағы жарық айдың суға түскен сәулесі, жазғы ауыл, оның жаңындағы терең сай, гүрілдеген өзен тұтас бір сурет ретінде көз алдына келеді.

Абай шығармашылығында өлеңдерінен белек елеулі орын алатын – қара сездері. Оның қарасөздері – өнеріндегі көркемдік қуатын, даналығын көрсететін прозалық шығармалар. Абай қара сездерінің жалпы саны қырық бес. Олардың тақырыбы бір-біріне мұлдем ұқсамайды, әр алуан. Абайдың қара сездері дүниетанымдық мазмұнда тек бір халықтың, не үлттың еншісіне қатысты мәселелерді айтумен шектелмеген. Абай шығарманың көркіне ғана назар аудара қоймай, сонымен қатар шығарманың терендігіне зер салған. Оның қара сездері жалпы қазақ халқына ортақ асыл сезге айналды. 1918 жылы Семейде шықкан «Абай» журналдарында Абайдың бірнеше қара сездері жарық көрді. Содан кейін француз, қытай, орыс және т.б көлтеген тілдерге аударыла бастады. Абай қара сездерінде адамзат тарихы барысында сан заман ғұламаларын толғандырып келе жатқан мәселелерге талдау жасалған. Сондықтан, Абайдың қара сездері әлемдік өркениетте ез орны бар келелі мәдени мұра.

Мұқа, Ақылбай, Қекітай, Мағауия сияқты жас таланттар, ақындар, жыршылар Абайдың төңірегіне топталады. Олардың кейбіреулері Абайдан үлті алып, өздігінен білімін көтереді, орыс әдебиетін оқып үйренеді, тарихи, романтикалық және салт поэмаларын жазады.

Осы жылы Абай Құнанбайұлының 175 жылдық мерейтойы екендігі бәріне мәлім. Ендеше, біз Абай сездерін санаға сініріп, қашанда үлгі етіп отыруымыз керек. Жалпы, өмірдің қай саласында да Абайдың ақылын алсақ, өмірімізде тек жақсылық болып, биіктеге жетеміз. Абай шығармашылығы мен мұрасы – біздің ел болып дамуымызға жол ашатын қастерлі құндылық. Абайдың есінет-өнегесі XXI ғасырдағы жаңа Қазақстанды биіктеге жетелейді.

**Дильназ Оралбекова,
«Тележурналистика» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: М.Е.Қалқабаева**

175

Великий Абай

Абай – великий поэт, писатель, общественный деятель, основоположник современной казахской письменной литературы, реформатор культуры в духе сближения с русской и европейской культурой на основе просвещенного либерального ислама.

Меня поразила тонкость и мудрость его слов-назиданий. В них мы видим как философские раздумья поэта о волнующих жизненных проблемах, так и беседы - рассуждения, адресованные слушателю - собеседнику в форме устного обращения к нему с глазу на глаз.

Абай Кунанбайулы родился в Чингизских междугорьях Семипалатинской области, в семье крупного феодала Кунанбая Оскенбаева. Семья Абая принадлежала к потомственным биям. С самого раннего детства Абай проявлял интерес к знаниям, помогал в работе отца. Несмотря на то, что Абай окончил несколько классов медресе, он проявил талант писателя и общественного деятеля.

Мне очень нравится, и я очень удивлен и поражен тем, что родившись в такое тяжелое время, Абай проявил интерес к просвещению и культуре, занялся общественной деятельностью, изучал труды великих писателей других народов, высмеивал некоторые обычаи родового аула, выступал против рабского положения женщины в степи, выступал против социального зла и невежества.

Как говорят исследователи, Абаем создано около 170 стихотворений , 56 переводов, написаны поэмы, Слова - назидания, написано около двух десятков мелодий. Я хочу отметить его стихи о природе родного края: «Весна», «Лето», «Осень», «Зима». В них он передает как красоту природы, так и особенности быта казахской степи. Стихи Абая пронизаны особым трепетным отношением к природе и людям. Я люблю перечитывать стихи Абая на родном языке, и мне интересны переводы его стихотворений на русский язык.

Абай обогатил нашу культуру, обогатил наше мышление, нашу литературу. Абай научил нас сначала думать, а потом делать. Абай – мой учитель, мой великий предок. Величие Абая бесспорно.

Ақниет Талғат,
Ученик кружка «Занимательный русский язык»
Руководитель: Н.С.Кауметаева

Ұлы даланың ұлық тұлғасы

**Жасымдағының бар дей ескермегім,
Пайдалын көре тұра тәксермегім.
Ержеткен соң түсептегі үйсіма,
Холымды мәзгілінен кең сөрмегім.**

Абай Құнанбаев болашақ үрпаққа сезін осылай арнады. Бұл – өткенге құр өкіну емес. Болашақта жастардың өзі тәрізді өкініп қалмай, білім мен өнер қуатын шағын бос өткізбей еңбектенуіне жол сілтеу. Даланы торлаған надандық түнегіне ол шамшырақтай сәуле текті және таңы атып, күні шығатын жаққа апаратын жолды өз халқына талмастан көрсетті. Мен бұл мақалада Абай сезінің бүгінгі заманымыз үшін көкейкестілігі, ақын шығармаларынан халқымыз қандай сабак алуға тиіс екендігі жөнінде өзгелермен ой беліскім келеді.

"Абай Құнанбайұлы кім?" – деген сұраққа әркімнің айтар жауабы бар екендігі белгілі. Не дегенімен де толықтырар мәліметтер айтып өткен жен болар. Абай Құнанбайұлы – 1845 жылы қазіргі Шығыс Қазақстан облысындағы Шыңғыс тауының бауырында дүниеге келген. Абай қазақ әдебиетіндегі қайталанбас зор тұлға, ақын, философ, ағартушы. Атақты Тобықты руының Үргезбай деген тобынан тараған Абай ауыл молдасынан оқып жүрген кішкентай кезінен-ақ зеректігімен көзге түседі. Кейін ол Семей қаласында 3 жылдық медресе тәрбиесін алды. Өнер-білім жолындағы ізденісін Абай өз бетімен үйрену арқылы дамытады. Орысша кітаптарды көп оқиды. 80-жылдардың орта кезінен бастап, Абай ақындық жолға біржола бет бұрды. Бұл кездегі оның өлеңдерінің - толықсан ой-сананың жемісі. Бұған дейін арагідік жазған өлеңін өз замандасы Кекпай атынан таратып жүрген Абай 1886 жылдан бастап өз атына көшірген. Осы жылдардан бастап Абай өлеңді үзбей жазуға тырысқан. Бірақ ел арасындағы шиеленіскең тартыстар оның әдебиетпен шұғылдануына мүмкіндік бере бермеген.

Абай өлең жолдарын білімге, өнер мен мәдениетке арнады. Ол 1885 жылы «Жасымдағының бар дей ескермегі» - деген тұнғыш шығармасын жазған. Осы өлең тұнғыш шығармасы болуымен қатар, ақындық өнер жолындағы Абайдың ізденісін танытады. Кейінгі туындыларында ақын бұл тақырыпты терендете түседі. 1886 жылы «Ғылым таппай мақтанба», «Интернатта оқып жүр» деген өлеңдер жазды. Мұның алғашқысы ұстаз ақынның кейінгі үрпаққа айтар өсіеті түрінде жазылған. Бұқіл өлеңдеріне Абай «ғылым» деген сезіді қайталап айта отырып, әрбір жігерлі жастың талпынатын арманы – ғалым болуы көректігін түсіндіреді.

Абай өлең жолдарын білімге, өнер мен мәдениетке арнады. Абай өлеңді өте ерте, он екі жасынан бастап шығарған. Бірақ, оның сол кезеңде шығарғандарының көвшілігі бізге жеткен жоқ. Абайдың жас кезіндегі өлеңдерінің кейбіреулері және бірқатары ұмытылған, болмаса жоғалып кеткен, шығармаларының аттары ғана сақталған. Онымен қоса Абай көзі тірісінде өзінің өлеңдерін жинаған емес. Олардың әрқайсысын бір жапырақ қағазға жазып, жастарға таратып бере берген. Олар Абайдың өлеңдерін жаттап алып отырған. Сейтіп Абай өлеңдері қазақ даласында ауыздан ауызға таралып кете берді. Ондай қолжазба көшірмеге ие болу әрбір сауатты қазақ үшін зор ғанибет болатын. Кейінірек Абайдың туындыларын оның ұлы Тұрағұл жинастыра бастады. Абай өлеңдерінің ең алғашқы жинағы 1909 жылы ақын Кекітайдың арқасында Қазан қаласында басылып шықты. Абай Құнанбаевтың өлеңдерін жинауға және бастырып шығаруға көп күш-жігер жұмсаған ақын Кекбай Жанатайұлы. Ол өлеңдері белгілі қоғам қайраткері Әлихан Бекейханұлының редакциясымен басылып шықты.

Жанерке Базарғали,
«Занимательный русский язык» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: М.С.Кауметаева

Білгің Абай

Абай Құнанбаев 1945-1904 жылдары өмір сүрген. Абай – қазақтың ақыны, ағартушысы, қазақ әдеби тілінің негізін қалаушы, философ, композитор, аудармашы, саяси қайраткер. Абай ақындық шығармаларда қазақ халқының әлеуметтік, қоғамдық мәселелерін арқау еткен.

Мениң ойымша біз Абайдың өлеңдерін, Қара сөздерін жатқа білуіміз керек. Себебі, Абай бізге үлгі болар тұлға. Абайдың «Жетінші сезінде» ұшырасатын «Жанның тамағы» деген күрделі философиялық ұғым бар. Оны Абай біздің санамыздан тыс өмір сүретін объективті дүние санада сәулеленуі нәтижесінде пайда болатын ғылым, білімнің жинақталған қоры ретінде қарайды. Осы себептен де, Абай: «Құмарланып, жиган қазынамызды көбейтсек керек, бұл жанның тамағы еді», - деп қайыра түсінік беріп отыр. Абайдай ұстаз ақынның бұл «Жетінші сезде» көздеген мақсаты адамның бойында тұа пайда болатын жан құмары арқылы өз үрпағының санасына тек қана жанның пайдалы тамақтарын сіндіру еді. Міне Абайдың ағартушылық көзқарасының тамыр алған бір саласының қайнар кезі осы жақта жатыр.

Абай баршамызға үлгі болар тұлға деп айта аламын. Абай - біздің байлығымыз, біздің қазынамыз. Абай – қазақ елінің мақтанышы, данышпан, ақылды адам. Абайды жалғыз қазақтар емес, басқа да ұлттар бағалайды. Абай өлеңдерінің көбі басқа тілдерге аударылған.

Мен бізді, қазақ елін, бақытты деп санаймын. Өйткені, бізде Абай бар, біздің Абай!

**Шуак Батабек,
«Занимательный русский язык» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: Н.С.Кауметаева**

Ғасыр ақын

90
ЖЫЛ

Биыл - ақын, аудармашы, драматург, Қазақстанның Мемлекеттік сыйлығының лауреаты, Ғасыр ақыны атағының иегері Мұқағали Мақатаевтың туғанына 90 жыл. Мұқағали Сүлейменұлы Мақатаев — қазақтың әйгілі ақыны. Ақының ақынның 90-жылдық мерейтойы Алаш үшін айтулы мереке! Ол қазақ поэзия өлеміне шетсіз-шексіз кеңістік пен көз сүрінген биіктік әкелген ақын. Құдіретті қараптайымдылықпен «күпі киген қазақтың қара өлеңін шекпен жауып, өзіне қайтарған» ақын. Көусар сезім мен тоялтамас көңіл, шалқыған шаттық пен мұнға тұнған махаббат, бұырқанған шабыт пен сабырға көнбес сағыныш сыйлаған ақын. Март мінезді, ер кеуделі, от жүректі ақын 1931 жылы ақпан айының 9-ы күні, Алматы облысы Нарынқол ауданының Қарасаз деген жерінде дүниеге келген.

Жалғыз ұлы Сүлейменнен көрген алғашқы немересін өжесі Тын бауырына салып, тәрбиелеп есірген. Әкесі Сүлеймен ешкімнің ала жібін аттамаған момын кісі екен. Мінезімен ел-жұртына ұнап, шаруашылық басқарыпты. Ұлы Отан соғысы басталғанда, майданға аттанып, хабарсыз кетеді. Мұқағалидың ақын болуына өжесі Тын мен шешесі Нагиманың ықпалы тисе керек. Ақынның өзі айтуынша, екеуі де қазақтың ауыз әдебиетін - айтыс, дастан, аңыз-ертеңін көп білген көрінеді. Балалық бал дәурені соғыс жылдарының ауырлық тауқыметімен тұспа-тұс келген жас жеткіншек еңбекке ерте араласып, жеті жылдық мектептің мұғалімі болады. Содан Нарынқол аудандық «Советтік шекара» газетіне орналасып, қаламгерлікке ден қояды. Мұнан соң «Социалистік Қазақстан» (қазіргі «Егemen Қазақстан») газетінде (1962–1963), Қазақстан Жазушылар одағында қызмет атқарады. Мұқағали өлемі — Жер, Планета, Адам болмысы, Тыныштық, Сенім. Өсіреле ақынның өзек жарып айтар ойы — адам тағдыры, адамның тірлігі, мінезі мен құлқы, сезімі мен түйсігі. Осының бәрін ақының ақын жас дарынға тән қайталанбас шеберлікпен, тәңірдің таңдайынан төгілгендей поэтикалық мінсіз үйлесіммен, ер жүрекпен тіл табысар сыршыл да шыншыл сезіммен, нағыз поэзияға тән бейнелі образдармен бедерлеп, өлмес өнер деңгейінде туындағып отырды. Ол өз шығармалары арқылы қазақ поэзиясын жаңа биіктеге көтеріп, мазмұнын байытты. Оның қанатты поэзиясы қазақ халқының сезімін байытып, кісілігін биіктетіп, парасатын кемелдендіре түсті. Қазіргі жастар Мұқағали жырымен нәрестелерін бесікке бөлеп, шілдехана тойларын еткізуде аз мезгіл ішінде жарқын жүректің жарқылдарынан туған Мұқағали Мақатаевтың жинақтарындағы жаһұт жырлар ұлттық әдебиетке толысқан талант келіп қосылғанын тұспалдатқызыды. Олардан мәнгі өмір сұлуулығына сұқтанып, сырлы саз, толғакты толғам, түйін, асқақ жырлап өткен ғашық ғұмырдың кең тыныс-тіршілігінің ыстық лебі білінді. Ақын еңбектері еліміз тәуелсіздігімен қауышып, өмір сүруге құштар жандардың қатарын молайтуға жол ашты.

Ажар Сұлтан,
“Жас Ұлан” Бірыңғай балалар мен жасоспірімдер
ұйымының жеткіншегі
Жетекшісі: М.М.Кулшанова

Өресті буйк өр түлға

Қазақтың ақының ақыны, мұқым елдің мұзбалагы М.Мақатаевтың туғанына биыл 90 жыл толып отыр. 1931-жылы қақаған қыстын, ызғарлы ақпан айының 9-жүлдызында қазақ еліне біртуар ақын, дара тұлға дүниеге келді. Жастайынан қыын-қыстау күндерді бастан кешіреді. Балалық шағы соғыс жылдарымен тұспа-тұс келген бала Мұқағали өжет, қайсар бала болады. Сол жылдары елмен қатар еңбек ете жүріп, жастық жалынымен алғашқы өлеңдерін шығарады. Соғыс жылдарынан кейін Мұқағали Мақатаев студент атанады. Дегенмен оқуын аяқтамай, ерте жұмысқа араласады. Кейінгі жылдары өзінің ел есінде мәңгі қалар жырлары баспада алғаш басылады.

Поэзиямен егіз болып жаратылған ақын өмірі бүралаң жолдармен өріліп, өмір оған көптеген сынақтар көрсетеді. Бүраландарды еңсерे жүріп, ақын келешек үрпаққа, һәм халыққа көптеген мол мұра, керемет жырлар қалдырып кетті.

Қазіргі таңда Мұқағали мұрасын халық болып қастерлеп, ұлт болып ұлықтап келеміз. Елімізде көптеген іс-шаралар, байқаулар, тіпті газет-журналдар да Мұзбалақ ақынға арналады. Әрине, Мұқағали Мақатаевты қанша жырласақ та, ұлықтасақ та артық етпейді. Себебі ұлттық рухты көтерер жалынды жырлары баға жетпес қазына, теңдесі жоқ телегей. Ақынның мұрасы үрпақтан-үрпаққа жалғасып өміршендігін жоғалтар емес.

Мұқағали өлеңдері оқыған жанды өзіне баурап, әрі қарай тағы да окуға қызықтырады. Ақын өлеңінен құлазып жүрген адам жанына демеу тауып, одан әрі қуанышқа бөленеді. Ондай сезімді сөзбен айтып жеткізу мүмкін емес. Ерекше сезімді сезіну үшін ақын өлеңдерін сүйсіне оқып, өлеңнің тереңіне бойлау қажет. Сезімді түйіндей келе, ақынның 90 жылдығына өзімнің жүрек жарды өлеңімді арнағым келеді:

Поэзиямен егіз болып жаратылған,
Ақыныбысың ерекше, дара тұлғаң.
Өлеңіңен қуат алып, сырласамыз,
Бөленеміз, табамыз жарасымды ән.

Тұылдың сен ақпаниң ақ таңында,
Ақ таңында, ақ қыстың ақ шамында.
Жырмен ашып өмірдің ақ пердесін,
Алашқа ақын келді ақтарылған.

Жыр жазғанда Абайдың ұлгісімен,
Жыр жазды да, Махамбет өр күшімен.
Құдіреті ақынның жүрегінде,
Қасиетін өлеңнің шын түсінген!

Алтай Жолдыбай,
"Жас Ұлан" Бірыңғай балалар
мен жасоспірімдер үйімінің мүшесі
Жетекшісі: М.М.Құлшанова

«Fab

Оқушылар сарайында қыркүйек айында “Fab Lab” шеберханасы ашылды. “Fab Lab” классын таныстыру арқылы, XXI ғасырдың интерактивті технологияларымен таныстырамыз. Бұл кез-келген идеяны дайын өнімге айналдыруға мүмкіндік беретін сандық өндірісіне арналған ең озық жабдықтары бар зертханалардың жемісі.

Біз сіздерді «Fab lab» классындағы жаңа технологиялар мен таныстырамыз:

-Интерактивтік “Steam Smart panel” 86 кіріктірілген компьютер, 4 тілде жұмыс жасайтын мобильді тірек (қазақша, орысша, ағылшынша, латынша), дауыстқы арқылы сөйлейтін “Steam Smart panel” көпфункционалды: тақта, компьютер және сурет салу панелі.

-Ноутбук “zSpace, 3D көзілдірік” Бұл ноутбуекта көптеген 3D бағдарламалар бар. 3D көзілдірік көз алдындағы нысандарды кеңістікте қалқып жүргендей көрсетеді. Ал оның 3D қаламы бағытталған нысанды 3D ретінде көрсетеді.

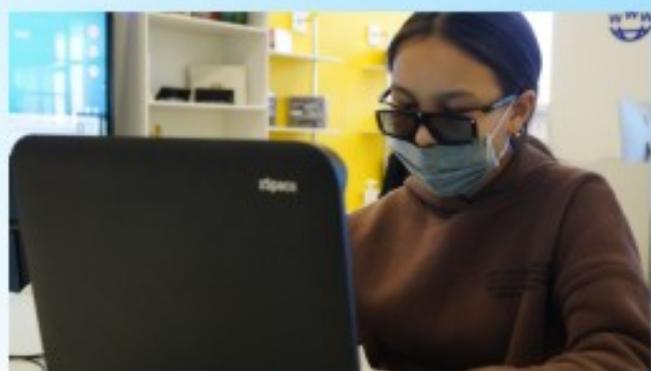
-Бұл роботтарды құрастыруға арналған VEX IQ робототехника сериясы. VEX IQ белшектерін белгілі бір құралдың көмегінсіз құрастыруға болады. Яғни роботты жылдам түрде модификациялауға үлкен мүмкіндік береді. Робот контроллеріне портативті құрылғылардың 12 комбинациясын қосуға болады. Алдынала бағдарламалардан, командалардан тағы да басқа, роботты операторлар арқылы драйверлер басқара алады. VEX IQ-дің жарық сенсорлары, гераскоп, қашықтық сенсоры арқылы жетілдірілген роботтарды жасауға болады.

lab»

-VEX V5-жетілдірілген робот. VEX V5 платформасы күрделі басқару жүйесімен, қуатты қозғалтқыштармен және бір қатар сенсорлармен, металл конструкциясын қамтиды. VEX V5-ті тәуелсіз жобалар үшін және арнайы жылдық Vex Robaties Competition жарыстарына пайдалануға болады.

-Vegstr-бұл станок. Vegstr-дің жеке программысы бар. Бұл программаны компьютерге енгіземіз және станокқа қосамыз. Бұл программада нысандардың өлшемдерін көрсетіп, компьютерге енгізіп, жұмыс жасаймыз. Біз станокпен бейненің сызбасын шығарамыз. Сол бейнені Vegstr программасына саламыз және Vegstr станокқа бұйрық береміз. Vegstr сол бейнені салуға кіріседі. Vegstr станогымен бейненің сызбаларын ғана емес де әртүрлі сувенирлер, безендіруге арналған заттар шығаруға болады. Vegstr металдан сызбалар шығара алады, бірақ металдан сызбалар жасау үшін талай уақыт кетеді.

Zmorph 3D көп функциялы жұмыс үстелдің үш өлшемді принтері ABS және PLA пластикалық нейлонмен керамикалық қоспалармен және тіпті шоколадпен басып шығаруды қоса алғанда, кең өндірістік мүмкіндіктерді ұсынады. Сонымен қатар, құрылғыны фрезерлеу және гравировка үшін пайдалынуға болады. Басып шығару бір экструдердің кемегімен қыздырылған платформада жасалады. Басып шығарылатын модельдердің максималды мөлшері 300x235x165 мм қолданылатын қабаттың минималды қалындығы 100 мкм-ге жетеді.

Гүлдана Ришадқызы,
“IT технология” үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.Ж.Сыдыкова

С любовью к шахматам

Мубашир Калдыбаев по образованию филолог. Но, кроме тяги к языкоznанию, с детства у него была одна, но пламенная страсть – шахматы. Он спокойно может назвать всех 16 чемпионов мира по шахматам, начиная с Вильгельма Стейница и заканчивая Магнусом Карсеном.

Сегодня Мубашир Мукатаевич ведет кружок юных любителей шахмат во Дворце школьников областного центра.

- Раньше, в добрые советские времена, был клуб любителей шахмат в четвертом микрорайоне Талдыкоргана. Его посещали и мы, мальчишки. Вел занятия в клубе судья международной категории, тренер с большой буквы Валерий Иванович Богданов. Он-то и привил нам любовь к этой непростой игре. Это было где-то в 70-х годах. Помню, уже позже он открыл для себя нашу национальную, тогызкумалак и признался мне по секрету: «Да, тогызкумалак выше шахмат!», - вспоминает тренер Калдыбаев.

В то время развитию шахмат в областном центре уделялось недюжинное внимание, наверное, еще и потому, что второй секретарь горкома партии (правда, Мубашир Мукатаевич запамятовал его имя) сам был заядлым шахматистом. Среди любителей шахмат тогда было много кандидатов в мастера спорта: Жумадил Барлыбеков, Валерий Ким, Евгений Гершензон... А в 2012-ом году наш герой вел этот клуб. И располагался последний в двухэтажном здании напротив нынешней гостиницы «Айсер».

Мубашир ведет клуб шахмат и шашек с самого открытия Дворца школьников в 2016 году. занимаются здесь ребятишки разных возрастов, начиная где-то с пяти лет. Сейчас его занятия посещают около 60 учеников из Талдыкоргана и близлежащих районов. Приходят на занятия и дети с особыми потребностями. Есть среди них и те, кто проживает в г. Текели. Правда, проклятая пандемия внесла свои корректизы, и сейчас приходится общаться онлайн.

- Не очень я люблю заниматься таким новомодным образом. Мне бы лучше по старинке. Пока разрешали обучаться в классах, мы так и делали. Даю ребятам задания на демонстрационной доске, и они решают.

По мнению Мубашира Мукатаевича, занятия шахматами и шашками развивают не только логическое мышление детей, но и память.

- Сегодня мир настолько стремителен, что многое наш мозг просто-напросто выкидывает за ненадобностью. А детям важно и логику, и память развить, и тактику разработать. Шахматы помогают в этом. Да и по точным дисциплинам - математике, физике можно подтянуть знания. Потом мы частенько повторяем пройденное, закрепляя все в памяти. Не зря ведь говорят, что повторение – мать учения!

Кружок ведут двое наставников. Напарником Калдыбаева является Куаныш Жаркимбеков. Тесно сотрудничают они с областной Федерацией шахмат и ее президентом Саятом Егенбердиевым. И успехи у воспитанников имеются. Так, Ален Рахымжан из Илийского района занял почетное третье место на Чемпионате мира среди студентов. В прошлом 2020 году две девочки Айнаш Закирова и Елназ Калиахмет стали серебряными призерами Чемпионатов Азии и мира, каждая - в своей возрастной категории.

- Шахматы не подразумевают никаких возрастных ограничений. И 80-летний старец может играть с пятилетним ребенком на равных. Да, на международных соревнованиях есть свои возрастные категории. Но ведь, чтобы пробудить интерес к шахматам, нужно, чтобы играли все со всеми.

Кстати, занятия кружка абсолютно бесплатны. Мубашир Мукатаевич благодарен профильному управлению и руководству Дворца школьников в лице директора Ляззат Есболовой за внимание к этому виду спорта. Мы не могли не спросить его о мечте.

- Плох тот солдат, который не мечтает стать генералом, - ответил нам тренер. Конечно, он мечтает, чтобы кто-то из его воспитанников достиг Олимпа шахматного мира. И, как знать, возможно среди тех, кто сегодня посещает занятия Мубашира Калдыбаева, есть и те, кто совсем скоро будет оспаривать звание короля в мире шахмат.

Журналист: Мурат ТУГАНБАЕВ
Газета “Огни Алатау”

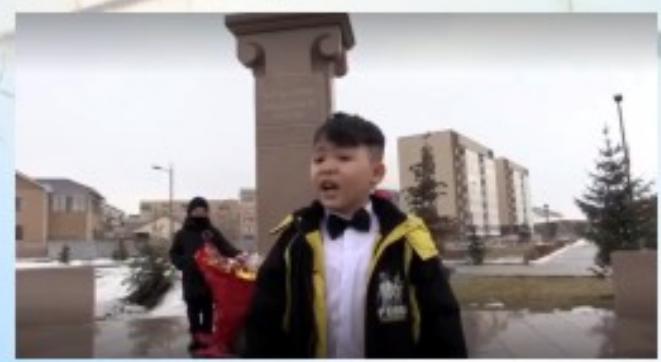
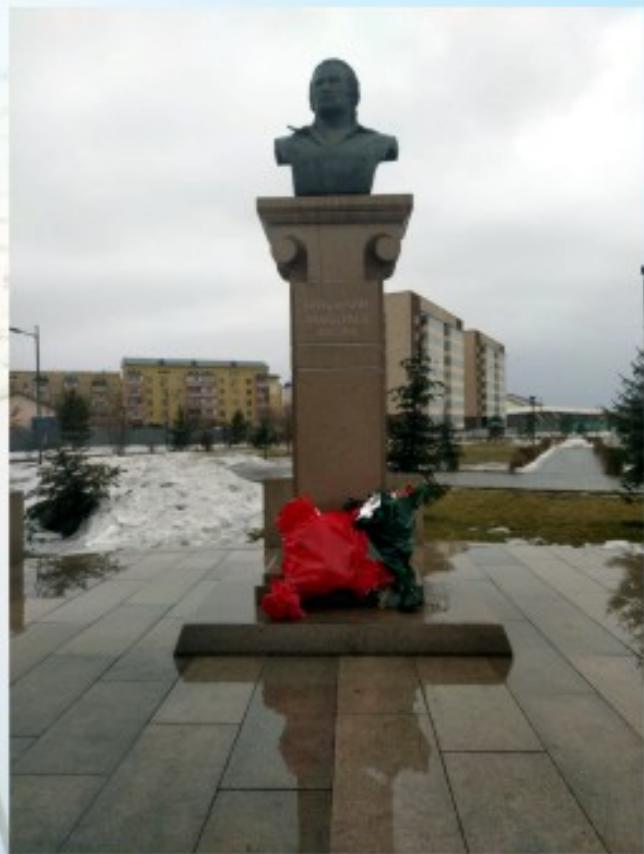
Мұратали Мажатаев
“Алтай-Атырау” поэмасы

“Жас актер” үйірмесінің жеткіншектері
Жетекшісі: ҚР Мәдениет Қайраткері,
“Парасат” орденінің иегері К.Темірбайұлы
Коркемдік жетекшісі: ҚР Жалық әртісі А.Н.Кенжебекова

Мұқағали Мақатаевтың 90 жылдығы

Ақының ақын Мұқағали Мақатаевтың 90 жылдығына арналған Оқушылар Сарайының "Жас актер" үйірмесінің жеткіншектері және Алматы облыстық Мәдени-мұра орталығы бірлескен шара еткізді. Шара аясында ақынның ескерткішіне гүл шоқтарын қойып, өлеңдері мен поэмаларынан үзінділер оқылды.

Мамандықтар әлемі

Мен – мамандықтар әлемінде

“Болашақта мұлдем жаңа мамандықтарға қажеттілік туады.

Роботтар жұмыс жасай бастайды. Қазір ғылым генді инженерия мен биология саласын дамыту үшін жұмыс істеуде.

Біздің мамандықтар жайлы түсінігіміз өзгереді.

Біз қаласақ та, қаламасақ та жұмыс орындары қысқарады.”

Н.Ә.Назарбаев

Мамандық таңдау – өмірдің ең маңызды шешімдерінің бірі. Ол сені үлкен өмірге жетелейтін көптеген баспалдақтардың тек алғашқысы ғана. Қазіргі кезде әлемде мамандықтың 40 мынға жуық түрлері бар. Оның кейбіреуі болашақта сұранысқа ие болса, көбісі сұраныссыз қалуы әбден мүмкін.

Сол себептен де, болашақтың мамандығын таңдаған жөн. Болашақтың мамандығы бұл – келешекте ең қажетті, ең табысты деп саналатын мамандықтар. Бүгінгі күнде өзекті мамандықтардың атауын білу өте маңызды. Менің ойымша алдағы 10 жылда жоғары білімді талап ететін мамандықтар арасында сұранысқа ие болатындары: биомедицина, 3D модельдеу, инженерлік мамандықтар, IT технологиялар мен компьютерлік аппараттық қамтамасыз етуді жасаушылар, сондай-ақ нанотехнологиялар мен сервиспен байланысты мамандықтар, логистика, экология, инфроқұрылым (қала құрылышы) және өзге де мамандықтар.

Заман талабына сай өмір сұру үшін заманға сай жаңа мамандықтар қажет. Қазір біздерге шетел тілін білу, компьютерді жоғары деңгейде қолданып, оның әртүрлі бағдарламаларын игеру талап етіліп отыр. Яғни инновациялық озық технологияларды жоғары деңгейде менгерген, нанотехнологияларды игерген, компьютерлік бағдарламаларды құрастыруши мамандар заман талабына сай пайда болып жатыр. Алайда, мамандық таңдау барысында адам сұранысы баржына қарамай өз жүргегінің қалауы бойынша таңдауы керектігін ұмытпаган жөн. Қорыта келгенде, мамандық таңдағанда болашақтағы мамандықтарға ғана емес, жүрек қалауына да үнілу қажет. Мамандық таңдауда әр адам өзінің қызығушылығына, қабілетіне, бейімділігіне, қалауына сүйену керек. Біздің елімізге аса қажетті мамандықта білім алғанымыз қоғамға да, өзімізге де пайдалы. Мен де мамандығымның қоғамға қажеттілігін сезіне отырып, мықты маман иесі болу үшін барлық күш-жігерімді сарп етуге өзірмін. Себебі, болашақ – менің қолымда!

Дильназ Оралбекова,
“Тележурналистика” үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: М.Е.Қалқабаева

«Жас программист»

Қазіргі заманда көптеген роботтар пайда болып жатыр. Олар әртүрлі программалар арқылы жұмыс жасайды. Сондай программадан жаңа робот құрай алған жас программист – Санатұлы Ернат. Ол «Mindstorms Lego EV3» программасында электронды гитараға рок-музыкалық программаны жазды. Сонымен қатар «Сұрыптаушы», «робот қол» және т.б. программалар құрастырды. Ернат өзінің жас болғанына қарамай өте жақсы программалар жазады. Менің ойымша Ернат осындағы қарқыннан қалмаса болашақта мықты программист болуы өте ықтимал.

Айым Умралинова,
«IT- технология» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.Ж.Сыдыкова

Мое отношение к профессии, которую я выбираю

Мы смотрим на мир и нам кажется, что он совершенно не опасен, на самом деле мы ошибаемся. Во всем, что нас окружает, может таиться большая опасность для нашей жизни. Множество ученых, специализированных на медицине борются и изучают разные виды заболеваний, и сейчас в них входят: чума, черная оспа, холера, рак и ныне известный COVID-19 (коронавирус). Именно сейчас, в 21 веке 2020 года врачи и доктора – это наши востребованные герои, которые отдают свои жизни ради того, чтобы могли жить другие.

Я так же хочу спасать мир и жизни людей, маленьких детей с хроническими или врожденными заболеваниями, как это делал когда-то Збигнев Эугениуш Релига. Еще в давнем 1987 году к нему попал пациент, которому требовалась пересадка сердца. В Польше тех лет такие операции никто не делал.

Никто, кроме Збигнева. Пациент был, что называется «тяжелым» и шансы его выжить оценивались не высоко. Но доктор Релига взялся и не отходил от хирургического стола 23 часа. А когда операция была закончена, еще долго наблюдал тяжелым взглядом за мониторами, контролируя работу жизненно важных органов. Был еще один человек, который оставил яркий след в истории человечества. Его знают как врача, философа, математика, музыканта, поэта, великого ученого, труды которого оставлены в 29 сферах науки. Трудно перечислить все его таланты. Порой природа являет свои чудеса, чтобы не забывали о её могуществе и тогда рождаются такие гении как Авиценна. Авиценна выступал за естественную, научную сущность медицины, настаивал на взаимной связи окружающей среды и организма.

Иbn Сина являлся ярым противником суеверий, которые бытовали в медицине в то время. Большой вклад Авиценна внес в изучение и исследование таких недугов как чума, туберкулез, проказа и оспа. Он был первым, кто рекомендовал в профилактических целях кипятить воду, прежде чем ее употреблять. В труде «Канон врачебной науки» есть главы, которые описывают методики лечения ран и травм, ход хирургических операций. Считается, что Иbn Сина заложил фундамент для развития педиатрии. Он является создателем новых лекарств из трав и полученных в ходе химических опытов. Некоторые из них используются и теперь. Я считаю, что именно с этих великих людей стоит брать пример. Это люди, достойные подражания для нашей молодежи.

**Арина Безер,
Ученик кружка «Веселая компания»
Руководитель: Ю.В.Белоусова**

I'm in the world of professions

I'm in the world in professions are many professions in life, and each of them is unique, the teacher educates, the singer sings, the builder builds a house, the seamstress sews clothes, and the doctor gives a person a chance. The second most important person after Allah is the Doctor. That is why the whole world bows to the doctor. I chose to become a surgeon, an important field of medicine. Surgery (gr. Cheir - hand and ergon - action) is a clinical branch of medicine that studies diseases (prevention, diagnosis, treatment), which are treated mainly by surgery, looking for methods and techniques of surgery. It is known that surgery has developed since ancient times, as did the fields of medicine, therapy and obstetrics. Being a surgeon is like climbing the highest peak, it is very difficult to become a surgeon. This difficult path can be overcome by many years of hard work and education. Why is this profession necessary? The first of all, there are only 4/1 doctors in the Republic of Kazakhstan, but it is not enough for all our people. The second, the role of medicine is very important for the population. The third, to become a professional, to be the only goldfish in the water, if we increase the number of goldfish, the Republic of Kazakhstan will soon be in the first of the three countries with the best medicine. The fourth, the choice of this profession, not a new modern interesting profession, all the professions will disappear over the years, and the doctor will never die, because the profession is a very difficult way to become a doctor, and many do not choose the difficult way. The life of a person is in the hands of the surgeon, there is no chance for him to make a mistake. In conclusion, surgery is a very difficult and difficult way, but it is a wonderful job to heal a person and get a smile on his face, to look after him for years and eat the fruit. The work that the whole world needs is a doctor, the son of the Kazakhs. "I remember the saying, 'Words are bad, tears are bad.' So let's face it, the current epidemic is a fact, because there are very few doctors, and there is no life without a doctor. There is a diamond, and one of them can not get a diamond, because it is very expensive, and it takes a lot of time to become a doctor. Being a doctor is my dream I will make my dream come true! Many young people say that our future is the motto of such poems.

The Republic of Kazakhstan belongs to the group of countries with well-developed medicine! The health of tomorrow's country is in the hands of doctors! Get an unquenchable fire, doctor, igniter of the people! May the unquenchable fire increase. May our country be safe and our people be peaceful!

**Нұрай Ақылбек,
“Тарихи-өлкетану” үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: Б.Б.Умралинов**

Саз балшықтың сырлары

Создан жасалған құмыралар, мүсіндер, ыдыс-аяқтарды жәрмеңке, саябақтарда және т.б жерлерде жиі кездестіреміз. Алайда көпшілігіміз оларға аса қатты мән бере бермейтініміз рас. Бұған дейін саз балшықтардың адамға тигізер пайдасы туралы естіген боларсыз? Саз балшықта табиғаттың қандай құпиясы жатыр? Қазіргі адамдардың көпшілігі арт-терапияға жататын саз балшық терапиясы жайын біле бермейді.

Құмыра жасау үшін адамға ең алдымен шыдамдылық, ниет, тазалық керек. Адамдардың көбісі сол саз балшықтан қолдан әр түрлі бұйымдар жасауға болатынын біле бермейді.

Қолдан неше түрлі заттарды дайындауға 1 сағаттан 1 аптаға дейін уақыт кетеді еken. Мұның бәрі жұмыстың қындығына байланысты болып келеді. Бұған бастысы жоғарыда айтып кеткеніміздей, шыдамдылық пен жұмысқа деген ыждаһаттылық қажет. Жаңаны ойлап тауып, жаңалықтарды ашу үшін шебердің ой-өрісі мен фантазиясы да мол болуы керек.

Топырақтың адамның денсаулығына тигізер пайдасы зор. Біріншіден, сазбалшықтың құрамында 60%-га жуық кальций элементтері бар. Яғни сазды ұстаған кезде адамға алақаны арқылы организмге пайдалы дәрумендер тарайды. Оны қолмен илеу арқылы сүйек қатаяды. Екіншіден, адам еңбекке үйреніп, шеберлігін шындаиды. Туған жердің топырағымен адамның бойында елге, жерге деген ерекше сезім, құрмет қалыптасады. Сонымен қоса, адамдарға балшық илету арқылы әр түрлі психо-физиологиялық аурулардың алдын-алуға болады. Мәселен, көз, құлақ, мұрын, сынды көру, есту, сезу мүшелерінің қабілетін жақсартуға болады.

Сіз саз туралы көп дүние білетіндей жүресіз, алайда оның да құпия сырлары баршылық.

**Айша Базарбекова,
«Қыш өнері» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.Б.Базарбеков**

Ешкі сүтінің пайдалы

Бұгінде ғалымдар ешкі сүтінің емдік қасиеттері бар екенін дәлелдеген. Көптеген аурулардың алдын алуда, әсіреке анемияда, тағамдық аллергияда, туберкулезде, асқазан, ішек-қарын жолдарының ауруларында, диабетте, диатезде, ағзаның қорғаныс қызметін арттыруды, ағзадан ауыр металлдардың түздары мен радионуклидтерді шығаруда және көздің нашар көруіне пайдалы деген қорытынды жасады. Сондай-ақ, ешкі сүтінде кальций, магний, фосфор, марганец, мыс, А, В1, С және Д дәрумендері, аскорбин қышқылы бар.

Сиыр сүтіне қарағанда ешкі сүтінде В12 дәруменінің құрамына кіретін кобальттың мөлшері 6 есе көп, ал калийдің жоғары мөлшері жүрек-қантамыр жүйесінің қызметіне оңтайлы әсер етеді. Сиыр сүтіндегі темірге қарағанда ешкі сүтінің темірі жақсы сінеді, бұл анемияның алдын алуда аса маңызды, - деп отыр мамандар.

Сондай-ақ, олар балаларды тамақтандыру кезінде сиыр сүтіне қарағанда ешкі сүті жарамды келетінін зерттеді. Әрине, бала үшін ана сүтіне жететін тағам жоқ, бірақ жасанды немесе аралас қоректендіруде ешкі сүті ана сүтін алмастыру үшін лайықты және 6 айдан асқан балалар үшін қосымша қорек ретінде пайдалануға болады.

Ешкі сүті – жоғары азықтық және биологиялық құндылығы бар ерекше тағам. Өзінің физикалық-химиялық қасиеттері мен дәміне сай ешкі сүтінің сиыр немесе басқа да ауыл-шаруашылық жануарларының сүтімен салыстырғанда тиімді айырмашылықтары мол. Құнары да баршылық.

Атап өткеніміздей, ешкі сүті сиыр сүтіндегі темірге бай емес. Темір қандағы гемоглобиннің түзілісіне ғана емес, төтемелік жүйенің қалыпты жұмысы мен мінез-құлыштың сипатының сәйкестігін қамтамасыз ету үшін де қажет. Осылайша, ешкі сүті минералдық заттар, дәрумендер мен микроэлементтерге сиыр сүтінен гөрі бай. Ешкі сүтінің нәруыздары асқазанда тығыздалмауына байланысты сінімдірек келеді.

XIX ғасырдың аяғынан бастап ешкі сүті үшін өрлеу кезеңі басталды. Осы кезде медицина мамандары ол жайлы ана сүтін алмастыруға басқалардан қолайлы екендігін айтты. Ешкі туберкулезben, бруцеллезben, сиыр ауыратын басқа да аурулармен ауырмайды. Ешкі сүтінің сапасы сиыр сүтінен гөрі анағұрлым жоғары, біртекті, құрамында нәруызсыз азот жоқ. Оның нәруыздары аса сапалы, басқа азықтарға қарағанда тиаминге бай. Ал тиамин — «В» тобы дәрумендері арасындағы маңызды дәрумен, өмірдің әр кезеңінде пластикалық және энергиялық алмасуға қатысады.

Аяжан Бақыт,
«Жас химик» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: Ж.Құдысқызы

Мен және менің отбасым

Отбасы - бақытқа, қуанышқа, жылұлыққа толы мекен. Менің отбасымдағы тірегім - әкем мен анам. Біз, балалары сол отбасының кішкентай бөлшегіміз. «Ұяда не көрсөн, үшқанда соны ілерсің» дегендегі отбасында көрген тәлім-тәрбиенің арқасында және үлкенге - құрмет, кішіге - ізет көрсету арқасында тату-тәтті өмір сүрудеміз.

Еркелігімізді, қателігімізді түсініп, кешіре билетін, осы өмірдің тәтті тұстарын көрсетуден, жақсылыққа жетелеуден жалықпайтын әкешешем.

Мен бақыттымын. Себебі, қуанышқа толы үйім бар. Біз отбасында өз салт-дәстүрімізді сақтаймыз. Мерекелер кезінде бір-бірімізді құттықтап, сыйлықтар береміз.

Қандай қуаныш пен қайғы болса да отбасымен біргеміз. Әрдайым бір-бірімізге қолдау көрсетіп, көмегімізді еш аямаймыз. Мен отбасымды жақсы көремін және әрқашан қорғап жүремін.

Менің отбасым – екінші Отаным. Ұлттымның құндылықтырын бойыма сіңірген қамқоршы әкем мен аяулы анамды мақтан тұтамын. Болашақта олардың үміттерін ақтап, жоғарғы оқу бітіріп, еліме қызмет ететін азамат боламын. Жапырағын кенге жайған отбасым аман болсын!

Әлихан Мұқан,
«Жас қаламгер» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.Б.Арапова

Мен де моншақ жасаймын

Бала күнімде әпкелеріммен қолөнер үйірмесіне бардым. Ол жерде әртүрлі жастағы қыздар қолынан бисер, түрлі моншақтарды көрдім. Әдемі, түрлі-түсті тастандардан көз тартарлық білезік, алқа жасады. Содан бастап мен де қызығушылық таныттым.

Үйге келген соң анама «мен де моншақ жасағым келеді» деп айттым. Анам болса мені Талдықорған қаласындағы Оқушылар сарайына ертіп алып барып, «Сәнді қолөнер» үйірмесіне жазды. Үйірмеге келетіндер менің қатарластарым, менің құрбыларым.

Үйірмеде апайлар ине сабақтауды үйретті. Одан білек, моншақ, бисерден білезік жасадым.

Анама сыйлағанымда қатты куанды. Матамен де жұмыс істейміз. Жамау жамауды да үйреніп жүрмін. Үйірмеге келгелі ептілікке үйреніп қалдым. Түрлі бұйымдар жасауға деген қызығушылығым арта түсті. Білмеген, дұрыс емес жерлері болса апайдан сұраймын. Ол кісі түсіндіріп, көмектеседі. Сол себепті үстазым Нұргұл Ершатқызына алғыс айтамын. Бізге барын салып үйретіп жүр.

Қолөнер бұйымдарын жасау оңай іс деп ойлайтынын. Сейтсем, көп уақыт, еңбек пен шыдамдылықты қажет етеді еken. Өскен соң қолөнердің барлық түрін менгергім келеді.

**Айзере ҚАБЫКЕН,
“Сәнді-қолонер” үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: Н.Е.Нигметжанова**

“Қыз ессе-елдің көркі”

«Қыз ессе – елдің көркі» - дегендей Ел сөні, елдің көркі қыздардың шырайланатыны шындық. Халқымыздың қыз балаға деген құрметі ежелден ерекше болған. «Қызды төрге отырғыз, төрендей күт» дейтін халық қыздарын бақыт құсына балап, әлпештеп, аялаган. Қыз баланың тәрбиесі ата-анаға да үлкен сын. Қыздарымыздың асыл қасиеті – жан дүниесі нәзік, адаптацияның болғандығын, дәүлетке, байлыққа қызықпағанын жыр-дастандардан білеміз. Қыз баланың әдептілігі сөйлеген сөзінен, істеген ісінен, мінез-құлқынан, әр түрлі жағдайда өзін-өзі ұстай білуінен, жолдас-жораларымен және адамдармен ара - қатынасынан, жалпы барлық жүріс-тұрысынан көрініп тұрады. Қыз баланың әдепсіздігі оның бақытты болуына, есіп-өнуіне үлкен зиян келтіреді. Қыз баланың шашын қырқуы, кісінің бетіне тік қарау, ер адамның алдын бұландарап кесіп өтуі, қыдырымпаз, сауықшыл болуы үлкен мін болып саналады. Сондықтан «қызға қырық үйден тыйым» деп, қыздарға қырағы қарайды.

**Толғанай Данабекова,
«Жас қаламгер» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.Б.Аrapова**

АҚ БАТА

Қазақтың ақ батасы үрпақтарын адамгершілікке, имандылыққа, ақыл мен парасаттылыққа, шешендейкке баулыған. «Жауынмен жер көгерер, батамен ел көгерер», - деп данагей бабаларымыз батаның тұрларін айтып кеткен еді. Бата беру – адал ниет, жақсы тілек білдірудің үлттық дәстүрі. Халық ақ батадан рухани қуат алады, ол жақсылыққа жол ашады деп сенеді. Сондықтан да қазақтар ежелден қадірлі, көкірегі қазынаға толы қариялардан, атақты билерден, ақындардан бата алуға құштар болған.

Біздің отбасымызда ата-анамыз үнемі ақ баталарын беріп отырады. «Жақсы сез – жарым ырыс! Ұнаған баталарды да жаттап, үлкендерден бата алып жүрейік, достар!» - дегім келеді.

Аяулым Жарлықасынқызы,
«Жас қаламгер» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.Б.Арапова

Отбасы - тәрбие бастауы

Адам бала кезінде үясында не көрсө, үшқанда соны іледі. Ата-ана қандай болса, бала солай бой түзейді демекші қазіргі таңда неше түрлі оқиғаларға көз жүгіртуudemіз. Әкесіне қарап баласы бой түзесе, анаға қарап қызы еседі. Отбасы бір-біріне адал болса, ескенде солай қалыптасады. Елінің қамын жейтін, жақсы азamat болуы үшін жақсы отбасы болу керек. Қазіргі кездегі өзекті мәселелердің бірі және бірегейі балалар үйі мен қарттар үйі. Әке-шешелері балаларын барып жетімдер үйіне өткізсе, балалары ата-аналарын қарттар үйіне өткізуі жүректі ауыртады.

Қорыта айтқанда, ағылшын подполковнигі У.Черчиллидің: «Егер жалғыз ағаш тірі қалса, ол мықты болып еседі» деген сезімен аяқтағым келеді. Айтқысы келгені бір отбасы бір мемлекет бола алады.

Бақдәulet Данабеков,
«Жас қаламгер» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.Б.Арапова

Қашықтан оқыту

Коронавирус пандемиясына байланысты 2019-20 оқу жылының көктемінен қашықтан оқымыз. Әліде жалғасуда. Біздің сабақ үлгеріміз үшін атаанамыз да алаңдап, қамқорлық танытады. Балаға ең алдымен ата-ананың махаббаты керек. Жауапкершілікті сезінген біз де сабақты ерекше ынталмен оқуға тырысып журміз. Көңіл күйімізге де назар аударып, жиі сейлеседі. Баланың сабақ үлгерімінің жақсы болуы – ата-ананың қуанышы екенін ұмытпаймыз. Дегенмен, телефонмен сабақ оқып отырғанда міндettі түрде бірнәрсе бәрібір алаңдатады еken. Соның бірі «Тик-ток» бағдарламасын түсірушілер. Оны қараушылар саны тіпті көп.

Сабақ кезіндегі берілген тапсырмаларды ғаламтордан көшіріп алып, орындастындарды айтсаншы?! Онлайн сабактың ең жаманы апайыңмен бетпебет кездесе алмау, сыныптастарыңды кере алмау және мектеп ішінде жүре алмау еken. Бәрін сағынып журмін. Болып жатқан өзгерістер кезінде сабырлық сақтап, «Сабыр түбі-сары алтын» екнін естен шығармайық. Бәрімізге келер жыл тек жақсылық, қуаныш әкелсін дегім келеді.

**Бақдәulet Данабеков,
«Жас қаламгер» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.Б.Арапова**

Ең тамаша мезгіл – қыс айы

Қыс мезгілі – менің ерекше жақсы көретін ең тамаша айларым. Дала көрінісі таңғаларлықтай, керемет табиғат суреттері! Қарасаңыз жүзінің жадырап, көңіл - күйіңіз көтеріледі. Шанасын көтерген балақайлар, олардың жүзіндегі қуаныш!

Алғашқы қар жауғанда акқала жасап, ақ көрпеге оранып жатқан жер үстінде қар лақтырысып ойнадық. Қыстың аязы бетті қарып, тоңдырса да сырғанаққа

барып, ойынымыз қанғанша рахаттана сырғанап журміз. Жақында жаңа 2021 жыл келді. Балалар тамаша сыйлықтар алды. Адамдар бір - біріне ақ тілектер айтты. Алдағы келер жыл бәрімізге сәтті, жақсы жыл болады деген үміттемін!

**Күнайым Қанаш,
«Жас қаламгер» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.Б.Арапова**

Білмеймін...

Мен білмеймін шет тілін ол сияқты!
Ол сияқты тілмаштар көп сияқты,
Күнделікті сөйлейді өзге тілде
Өз ұлтының ана тілі жоқ сияқты.
Мен білмеймін шет өмірін ол сияқты
Ол сияқты шетелдіктер көп сияқты,
Сылтаураштып оқуды шетел асып
Қайтпай жүргой тұған жері жоқ сияқты.
Мен білмеймін бай өмірін ол сияқты
Әр біреуде ондай байлық жоқ сияқты,
Қаражаты санжетпеске жетседағы
Қайырымдылық қасиеті жоқ сияқты.
Осылайша ай мен жылдар өтіп жатыр
Ақ пен қара, кедей мен бай тұрып жатыр,
Өзге тілде сайрап жүрген жастарымыз
Өз ұлтын рухани қырып жатыр,
Шет елді мақтан тұтқан кейбіріміз
Үйленіп өзге үлтты туып жатыр,
Байлығын басқа елде сақтайтындар
Еліміздің ертеңін жұтып жатыр.
Осындай аласапран заманымда
Ұлтжандылар үміт үзбей тұрып жатыр,
Тасты жарып гүлдеген бәйшешектей
Әлемдік аренада шығып жатыр.
Қолына байлық түссе ойланбастан
Қазағыма бүйірін бұрып жатыр,
Өзге елде үйренгенін алып келіп
Тұған жерге білімін төгіп жатыр,
Жетік біліп бес тілді сайрасада
Елге келіп қазақша күліп жатыр,
Осындай азаматтар аман болса
Еліміз асқақтайды қара да тур...

Нұрали Нұргалым,
“Коркемсөз” үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.М.Нұсіп

Тізгін жастар қолында!

Ендігі кез жас үрпақтың қолында,
Сақтау керек бейбіт күннің астында.

Тізгін келді енді мына бізге де,
Оят досты, отырған мына жанында.

Елбасымыз түрлі жолдау жолдаған,
Әр жолдауда, әр қазақты ойлаған.
Оян жастар, сенім артқан Елбасы,
Мына біздер осы елдің айнасы.

Тезірек біз бір жұдырық болайық?
Басқа елдің артынан қалып қалмайық.
Жастар жылы аталған соң осы жыл,
Барлық әлем көз тігердей қылайық!

Бұл, болашақ-тек жастардың қолында,
Әрбір қазақ елің үшін жалында.
Аянбашы Ұлтың үшін сен досым,
Ұлтжандылар осы елде көп болсын!

**Дильназ Оралбекова,
«Тележурналистика» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: М.Е.Қалқабаева**

Новая тема для раздумий...

Привет, читатель моего сочинения. Звучит странно, но только так я могу с тобой общаться. Я очень долго думала про что буду писать и решилась, что напишу про разные чувства. Знаешь, такие как любовь, счастье и тому подобное. Я считаю что эти чувства они временные. Ты наверное спросишь почему? Чо я тебе сделаю пример: есть ли оно? Многие говорят что да, но на самом деле его нет и не будет. Я думаю она была когда то, но уже пропало. Мы потеряли смысл счастья. Когда-то счастье была в семье или в деньгах. Второй вариант в прошлом был редким, но сейчас у многих такой вид счастья. И нет я не осуждаю их за это, я просто говорю что поняла за то время когда еще видела людей. А первый вариант, в нем есть плюсы, но и минусов больше. Ведь за каждой счастливой семьей, прячутся секреты о которых никто не знает. А еще есть третий вариант счастья и это любимое хобби. Я скорее всего отношусь к третьему варианту. Чо знаете минусы в том, что не все поддерживают твое хобби. Многие считают глупым иметь любимое хобби. А, зря. Это успокаивает, ты как будто попадаешь в другую реальность. Ладно, что то я отвлеклась от основной темы. Такие есть странные чувства любовь, я думаю любовь это когда ты привязан к человеку. Чо многие думают что любовь это вечное чувство и тому подобное. Чо я считаю любовь это не так важно в жизни. И еще то что мы ищем любовь, чтобы не казаться одинокими. Ты не подумай, я не о любви к родственникам и друзьям. Я о любви между двумя людьми. Есть пары которые говорят: любовь до гроба, мы скоро поженимся и так далее. Хотя уже через пол года совместной жизни они расстаются. Ведь они мало знают друг друга, но зато для них это большой опыт. А, что ты думаешь об этом? Вот новая тема для твоих раздумий.

**Аяулым Жарлықасынқызы,
«Жас қаламгер» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.Б.Арапова**

"I used to think the worst thing in life was to end up all alone, it's not. The worst thing in life is to end up with people that make you feel all alone."

Robin Williams

I agree with this opinion. Because if you will live only with people which make you feel lonely, it is not life. Because you will lose your life's mean. I didn't know about Mr. Williams life. But when I had information about him I regret him. Because he was lonely baby in his family and his father was business man and he left his son for a lot of times. Robin Williams was alone 12 years in his home but at school he was alone too. And I think therefore he said so. When you live with people who don't think about you, I think it is painfully. When you are in this situation you think that you are unnessery. And in many cases a lot of people though about suicide. But in life everyone can find his person who will not do him alone. I think if person love you and think about you, you will not alone.

Ақбота Бейсенбай,
“Ағылшын тілі” үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: А.Маратқызы

Capań

тыңысы

«Геошкола кладоискателей»

При дворце школьников открылся кружок «Геошкола кладоискателей». Чем мы там занимаемся? Что мы хотим понять? Кладоискатели... Кто они? Что ими движет? Любовь к изучению исторических событий или жажда наживы? Страсть коллекционера или сам процесс поиска? В любом случае, это увлекательное путешествие в прошлое и это интересно.

Клад – это что-нибудь ценное, скрытое когда-то от посторонних глаз. В современном научном понимании кладом считается не только спрятанные ценные предметы, но и долго хранимые вещи, сложенные на чердаке или в погребе, как не нужные, но которые ещё могут пригодится. В силу каких-либо обстоятельств, они единым комплексом попали в землю, заполнили «культурный слой» (предмет исследования археологов) и тоже стали кладом. Поэтому чаще всего встречаются клады, состоящие не из золота и серебра, а из орудий труда, вооружения, военного снаряжения, кухонной утвари и других предметов быта. Так же к кладу можно отнести наскальные рисунки, оставленные предками или кристаллы минералов, спрятанные самой природой.

Количество интересных находок на территории, на прямую связанны с активностью, здесь, людей в прошлом. Поэтому особый интерес представляют территории, где проходили торговые пути, то есть велась активная торговля. Наиболее крупные исторические места давно изучены археологами, а вот те, что по меньше часто становятся местом поиска кладоискателей. Поэтому поисковику необходимо знание местности, умение хорошо читать и разбираться в топографических картах, ориентироваться на местности, знать географию и владеть исторической информацией, найденной в библиотеке, в архиве, интернете, перерабатывая гигабайты информации. Знать основы туризма и выживания в полевых условиях. Быть наблюдательным и выносливым. Уметь правильно применить полученные знания. Кружок «Геошкола кладоискателя» развивает в детях творческое и критическое мышление, любовь и заботу к окружающей среде и природе, познавательный интерес к сопутствующим наукам, географии, истории, археологии, геологии, палеонтологии и др.

После изучение тем, проводятся закрепляющие и развивающие игры, на пройденную тему. Такие игры помогают лучше усваивать и запоминать теорию, а после применять её на практике. Одной из таких игр, является игра «Поиск клада». Которая воспитывает в детях чувство товарищества, сплочённости команды, развитие взаимовыручки и умение прийти на помощь. Развивается интерес к самостоятельному решению познавательных, творческих задач. Развитие у детей логического мышления, воспитание ловкости, внимательности и наблюдательности. Умение пройти дистанцию по карте-схеме и решить все поставленные задачи.

Кружок «Геошкола кладоискателей» станет отправной точкой для вашего ребёнка в туристической и научно-познавательной деятельности, которая сможет помочь в выборе направления специальности в будущем.

**Руководитель кружка «Геошкола кладоискателей»
С.П.Тишин**

Арманым менің

Армансыз пенде, жоқ шыгар мынау жалғанда,
Әр бір жан лайық қиялдан, армандауга да.

Кол жеткізу оңайға түссер, әрине,
Арманы – биік, мақсаты – айқын жандарға

Абай атамдай ақын болғым келетін,
Теренге бойлап, сез маржанын теретін.
Арманым асқар Алатаудың шыныңдай,
Жан болғым келет, халқым маган еретін.

Төуелсіз елде, бақытты менің өмірім,
Ақтасам деймін ата – анамның сенімін.
Қарымды қалам иесі болсам деп ойлайм,
Арманшыл мынау тұлпардай жүйрік көнілім.

Халқымды мына жеткізsem деймін бақытқа,
Қуанта берсем, бейбіт күндерде шаттықта
Ана тілімде шүбарланбаса ешқашан,
Арман жоқ дер ем, елдігім мәнгі сақталса.

Болашақ барда, шырагымыз сөнбейді,
Егемен ел болдық, керегеміз кендейді.
Көркейсін қалам, өркендесін ел-жұртыйм,
Армансыз адам қанатсыз құспен тен дейді.

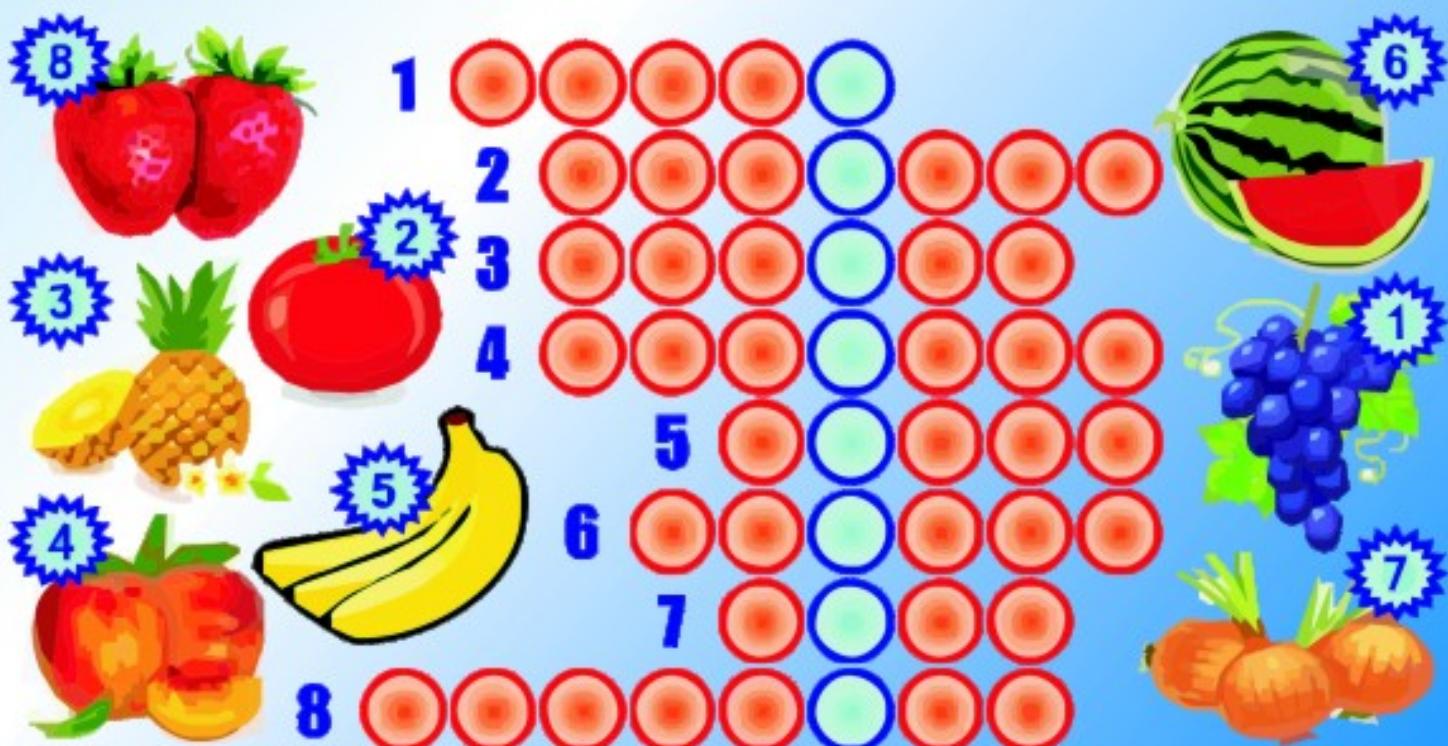
Ақбота Қабден,
«Жас ақын» үйірмесінің жеткіншегі
Жетекшісі: Ж.Б.Қабден

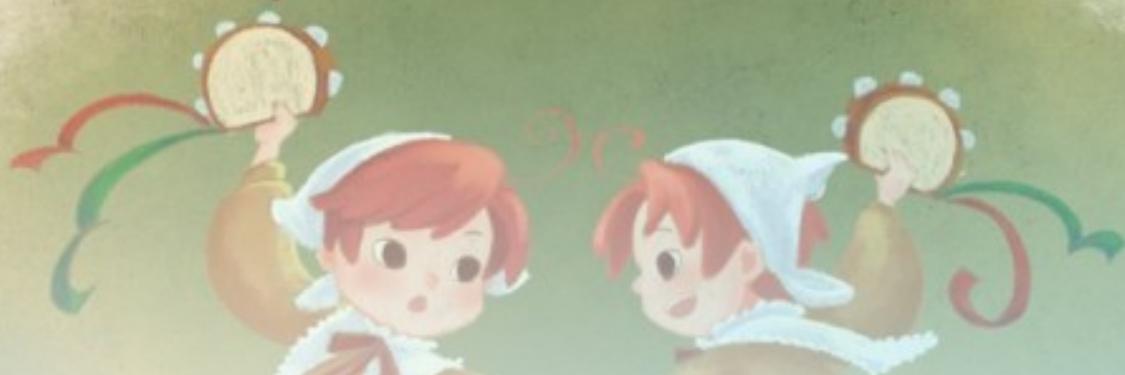
Найди 10 отличий

Көк шенбердегі сөзді табындар

Tarantella

КРОССВОРД

«Танец и Танцевальная музыка»

Цель: Обобщение знаний о жанровом разнообразии хореографии и танцевальной музыки.

Задачи:

- способствовать формированию, уточнению и систематизации понятий, музыкальных терминов и знаний названий танцев, их характерных особенностей;
- способствовать развитию интеллекта и расширению кругозора, пополнению музыкально-звукового багажа учащихся;
- обеспечивать положительные эмоции ученикам.

1. Австрийский композитор, дирижёр и скрипач, признанный «король вальса».

2. Быстрый энергичный польский народный танец. В классической музыке связан с именем польского композитора Ф. Шопена.

3. Испанский парный танец под аккомпанемент гитары, в котором танцующие сопровождают свои движения ударами кастањет.

4. Аргентинский народный парный танец, отличающийся энергичным и чётким ритмом. Изначально исполнялся исключительно мужчинами.

5. Торжественный танец-шествие в умеренном темпе польского происхождения. Исполнялся в начале балов, подчёркивая возвышенный характер праздника.

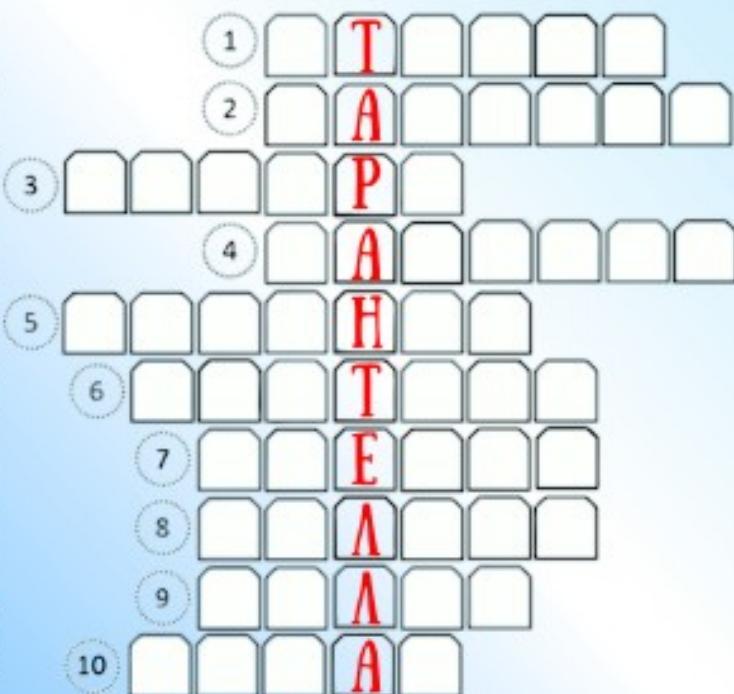
6. Греческий танец. Танцоры стоят в линию, положив руки на плечи соседей. Танец начинается с медленных, плавных движений, постепенно переходящих в быстрые и резкие, иногда с подпрыгиванием.

7. Старинная русская пляска. Исполняется в быстром темпе, основные движения – дробные шаги, притопывания и присядка с выбрасыванием ног.

8. Весёлый, зажигательный танец появился в чешской провинции Богемия в середине 19 века, требует проворного переступания с ноги на ногу.

9. Парный танец, основа которого плавное, беспрерывное кружение пары с одновременным движением по залу. Несмотря на скорость кружения, движения выполняются плавно.

10. Украинский танец: парни в широких шароварах ярко-красного или синего цвета соревнуются в ловкости и настойчивости, а девушки весело их поощряют к новым трюкам.

**Оқушылар сарайының балаларга арналған шыгармашылық, танымдық журналы
2019 жылдың сөүір айынан бастап шыгады.**

Таралымы - 50 дана

**Шыгарушы және меншік иесі: "АЛМАТЫ ОБЛЫСЫ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫНЫҢ ТАЛДЫҚОРҒАН
ҚАЛАСЫ БОЙЫНША БІЛІМ БӨЛІМІ" МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІНІҢ "ОҚУШЫЛАР САРАЙЫ" МКҚК**

Бас директоры: Л.М. Есболова

Бас редактор: А.Б. Арапова

Беттерді дайындаған тілшілер: Ж.Б. Қабден, А.Б.Сейдахметова

Безендіруші-дизайнер: А.Б.Базарбекова

Мекен-жайы: Талдықорған қаласы, Қонаев көшесі, 51

Байланыс телефоны: 8 (7282) 40 13 28

Сайт: bala-alemi.kz